

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIDU TEGEVUSPERIOODI 2018–2021 ARUANNE

I SISSEJUHATUS

Eesti Linnade ja Valdade Liit (edaspidi nimetatud ka kui ELVL või Liit) on kohaliku omavalitsuse üksuste vabatahtlik üleriigiline liit, mille eesmärk on ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, oma liikmete esindamine ja nende ühiste huvide kaitsmine, samuti liikmete koostöö edendamine ja liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

Eesti Linnade Liidu (ELL) ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) juhatused sõlmisid ühiste kavatsuste kokkuleppe kohalike omavalitsuste üleriigilise ühistegevuse tugevdamiseks 09. juunil 2017.

ELL ja EMOL olid seisukohal, et omavalitsuste ühtse üleriigilise organisatsiooni moodustumise kõige praktilisem lahendus, arvestades haldusreformi prognoositavaid tulemusi, on võimalik saavutada Eesti Linnade Liidu põhikirja muutmise ja haldusreformi tulemusel kujunenud uute omavalitsusüksuste Liiduga liitumise kaudu.

Kahe Liidu ühine üldkoosolek toimus 27.02.2018, kus muudeti ELL põhikirja:

- Liidu nimi Eesti Linnade ja Valdade Liiduks
- Linnade Päev muudeti üldkoosolekuks
- Juhatuse liikmete arvu suurendati 7-st 13-ni
- Kinnitati liikmemaksu alused

Uus ELVL põhikiri <https://www.elvl.ee/eesti-linnade-ja-valdade-liidu-pohikiri>

2018. aasta kevadel tehti EMOLi töötajatele ettepanek asuda tööle Eesti Linnade ja Valdade Liidu büroos ja sügisel sõlmiti RKASega (Riigi Kinnisvara AS) uute ruumide üürileping aadressil Roosikrantsi 12.

II LIIKMESKOND JA TEGEVUSE RAHASTAMINE

15. oktoobril 2017. a toimusid Eestis KOV volikogude valimised ja muudeti haldusterritoriaalset korraldust. Eestisse jäi senise 213 omavalitsuse asemel 79 kohalikku omavalitsust, mis jagunesid 15 linnaks ja 64 vallaks. Haldusreformi järgselt jäi Eesti Linnade Liidu (ELL) liikmeteks 14 omavalitsust, kelle staatus jäi samaks ehk nimetatud omavalitsused ei ühinenud või liitunud mõne teise omavalitsusega. ELL liikmetena jätkasid linnadest: Tallinn, Keila, Loksa, Maardu, Kohtla-Järve, Narva, Sillamäe, Rakvere, Tartu, Viljandi, Võru ning Kiili, Jõhvi ja Kohila vallad. 2017. aasta valimiste järgselt tehti ka kõigile teistele omavalitsusüksustele ehk 65-le omavalitsusele ettepanek astuda liidu liikmeks. Seisuga 31.12. 2018 oli Eesti Linnade ja Valdade Liidul (ELVL) liikmeid 74 (15 linna ja 59 valda).

Seisuga 31.12. 2019 oli Eesti Linnade ja Valdade Liidul liikmeid 77 (15 linna ja 62 valda) ja kuni 31.12.2021 see arv muutunud ei ole. Liikmed ei ole Jõelähtme vald ja Peipsiääre vald.

Liidu tegevuse rahastamine

Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) eelarve tulud võib jagada järgmiselt: ➤ Liikmemaksud ➤ Sihtfinantseerimine (eraldised riigieelarvest) ➤ Muud tulud (finantstulud ja tulu majandustegevusest).

Tulude struktuuri iseloomustab alljärgnev tabel.

	2018.a tegelik	2019.a tegelik	2020. a tegelik	2021. tegelik
Liikmemaksud	801 290	854 061	889 135*	889 135*
Riigieelarveline eraldis	334 745	341 949	409 778	367 060
Muud tulud	59 239	120 930	580	42 678
Kokku	1 195 274	1 316 940	1 299 493	1 298 873

*liikmemaksu ei tõstetud aastatel 2020 ja 2021

Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) üldkoosolek otsustas, et esialgu jätkatakse liikmemaksu arvestamist valemi alusel, mis kehtestati ELL poolt 23. novembril 2000. a Tartus toimunud Linnade Päeva (üldkoosoleku) otsusega. Selle kohaselt ELVL aastane liikmemaksu suurus määratakse eurodes arvestusega 1,3 ‰ (1,3 promilli) eelmisel aastal liidu liikme eelarvesse laekunud üksikisiku tulumaksu ja tasandusfondi summalt, kuid mitte rohkem kui 10% üle eelmise aasta liikmemaksu summa ja mitte vähem kui eelmise aasta liikmemaksu summa. ELVL juhatus arutas liidu liikmemaksu küsimusi oma 09. oktoobri 2018 ja 13. novembri 2018 koosolekul, edasisteks aruteludeks moodustati liikmemaksu töörühm.

Arutelud liikmemaksu aluste arvestamise valemi ja selle võimaliku muutmise teemal toimusid 2019. aastal ja jätkusid aastatel 2020-2021. Eesmärgiks oli välja pakkuda variandid liikmemaksu arvestamise aluste kaasajastamiseks, kooskõlastada liikmemaksu arvestamise valem liidu liikmetega ning esitada kinnitamiseks ELVL üldkoosolekule.

ELVL JUHTORGANID

ELVL volikogu

Üldkoosoleku toimumiste vahelisel perioodil täidab üldkoosoleku ülesandeid Liidu kõiki liikmeid esindav volikogu. Liidu volikogu pädevuses on liidu tegevussuundade elluviimise ja põhikirjaliste eesmärkide saavutamise korraldamine, aasta tegevuskava kinnitamine, omavalitsuspoliitiliste küsimuste otsustamine ja liidu tegevuse muude küsimuste otsustamine. Liidu volikogu töövorm on koosolek. Liidu volikogu koosoleku kutsub kokku juhatus vähemalt kord kvartalis. Liidu volikogu koosolekut juhatab juhatuse esimees või tema äraolekul üks aseesimeestest.

Volikogu koosolekud toimusid järgnevalt:

2018. a – 5 koosolekut

2019. a – 5 koosolekut

2020. a – 5 koosolekut

2021. a – 5 koosolekut

Volikogu koosseis ja protokollid on leitavad www.elvl.ee

ELVL juhatus

Eesti Linnade ja Valdade Liitu juhib ja esindab 13-liikmeline juhatus. Juhatus valib liidu volikogu oma liikmete hulgast. Liidu volikogus Tallinna esindavate liikmete hulgast juhatuse ühe liikme nimetab Tallinna linn. Juhatuses on liidu volikogus ja üldkoosolekul arutatavate küsimuste ettevalmistamine, õigusaktide eelnõude koostamise korraldamine, avalikkuse informeerimine liidu tegevusest ja teised põhikirjalised ülesanded. Juhatuses toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui 2 korda kvartalis.

Juhatuses toimuvad järgnevalt:

2018. a – 8 koosolekut

2019. a – 8 koosolekut

2020. a – 12 koosolekut

2021. a – 10 koosolekut

Eesti Linnade Liidu juhatuse esimehed:

Taavi Aas, 27.02.2018 - 02.05.2019

Tiit Terik, 14.05.2019 - 8.11.2021

Juhatuses ja protokollid on leitavad www.elvl.ee

ELVL büroo

Liidu täitev-korraldavat tegevust ja jooksvat asjaajamist korraldab Eesti Linnade ja Valdade Liidu büroo, mida juhib tegevdirektor.

Büroo tegevuse aluseks on ELVL volikogu poolt kinnitatav büroo põhimäärus ning liidu juhtorganite (juhatus, volikogu, üldkoosolek) otsused.

Kuni 2018. aasta 27. veebruaril toimunud ELVL üldkoosolekuni töötas ELL büroos 12 töötajat, pärast üldkoosolekut lisandusid büroo koosseisu EMOLi büroo töötajad.

Perioodil 2018-2021 on büroos töötajaid vahetunud, samuti on lisandunud uusi valdkondi, millega büroo peab tegelema.

Büroo koosseis ja töövaldkonnad:

Kõik büroo töötajad tegelevad oma valdkonna raames õigusloomega, osalevad eelarveläbirääkimistel riigiga ning korraldavad valdkondlike töörühmade tööd ja koolitusi liidu liikmetele koostöös vastava valdkonna ministriumitega.

Tegevdirektor **Jüri Võigemast** (kuni 25.08.2019)

Asedirektor Jan Trei tegevdirektori ülesannetes (25.08.2019-01.10.2019)

Tegevdirektor **Veikko Luhalaid** (alates 01.10.2019)

Asedirektorid:

Jan Trei - erinevate KOV valdkonnapoliitikate koordineerimine sh kohaliku omavalitsuse korraldus, rahandus, õigusloome, ühtekuuluvuspoliitika, sotsiaalvaldkond, digiühiskond, elamumajandus, turvalisus jm.

Toivo Riimaa (tööleping lõppes 30.04.2021) - Liidu välissuhete alase töö korraldamine ja koordineerimine.

Arendusjuht **Ott Kasuri** - KOV valdkonnapoliitikate koordineerimine sh haridus- ja noorsootöö, kultuur ja sport, keskkonnakaitse ning lõimumise valdkond.

Juhiabi **Inga Köster** - Liidu asjaajamine, infohaldus, koosolekute ning koolitus- ja koostööürituste korraldamine, liidu ajaloo kogumine ning arhiveerimine ja säilitamine.

Nõunikud:

Tiina Üksvärav - õigusaktide ja nende eelnõudega seonduva temaatika analüüs ning haldamine.

Sirje Ludvig - üleriigiliste koolitus- ja koostööürituste korraldamine, rahvusvaheline koostöö ja projektides osalemine, liidu ajaloo kogumine, arhiveerimine ja säilitamine, büroo majandusküsimused, personalitöö.

Hille Ilves – haridus ja noorsootöö. Kooskõlastamiseks esitatud õigusaktide eelnõude analüüs ja arvamuste esitamine ametijuhendis toodud valdkondades.

Kädi Koppe (alates 03.02.2020) - kultuur, sport, lõimumine, muinsuskaitse.

Kalle Toomet - planeeringud, ehitus, energeetika, maaelu, transport ja teed.

Krista Kupits (tööleping lõppes 02.05.2020) - keskkonnakaitse ja säästev areng, jäätmemajandus.

Reigo Lehtla (alates 03.08.2020) - keskkonnakaitse ja säästev areng, jäätmemajandus. Liidu esindajana Euroopa Liidu institutsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonide komisjonide, tööühmade ja võrgustike töös ning projektides osalemine.

Mailis Kaljula - sotsiaalhoolekanne, tervishoid ja tervisekaitse, tööhõive, muinsuskaitse.

Märt Moll (töölepingu lõppemine 01.05.2019) - omavalitsuste eelarved, rahandus ja maksupoliitika, transport ja teed.

Toomas Johanson (alates 06.01.2020) - rahandus ja maksupoliitika, Liidu liikmemaksude planeerimine ja arvestamine.

Marliis Rettau - Euroopa Liidu Regioonide Komitee Eesti riikliku delegatsiooni ning Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi Eesti riikliku delegatsiooni töö sisuline ja tehniline koordineerimine. Liidu esindamine EL institutsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonide komisjonide, tööühmade ja võrgustike töös ning projektides osalemine. Liidu kodulehe toimetamine.

Liidu esindaja Brüsselis **Tiiu Madal** - kohaliku omavalitsuse valdkonnaga seonduv tegevus Euroopa Liidu institutsioonides Brüsselis ja liidu liikmetele sellekohase informatsiooni vahendamine.

Liis Epro (alates 01.08.2020) - Liidu avalikud suhted ja liidu kodulehe toimetamine.

Raamatupidaja **Ene Millert** – Liidu raamatupidamine, finantsaruandlus.

Liidu IKT kompetentsikeskus:

Henri Pook (käsundusleping kuni 31.12.2021) - KOV IKT strateegia ja tegevuskava.

Nevel Paju - KOV IKT tugiteenuste lahendused. KOV taristu arhitektuuri ja turvalisuse valdkonna koordineerimine, Liidu vastavate partneritega koostöö koordineerimine. KOV-ide konsulteerimine oma tegevusvaldkondades.

Kaimo Käärman-Liive - operatiivinfo koordineerimine IKT kompetentsikeskuses, projektides osalemine; riigihanked; KOV IKT strateegiaga seonduvate erinevaid osapooli ja partnereid kaasavate arutelude, ürituste korraldamine.

Katrin Rajamäe (alates 01.09.2021) - KOV IKT töö planeerimine, korraldamine, kontrollimine, juhtimine ja ettepanekute tegemine. KOV IKT strateegia ja tegevuskava.

III LIIKMETE HUVIDE KAITSE

Valitsuskomisjoni ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu delegatsiooni eelarveläbirääkimised

Riigieelarve seaduse § 46 sätestab Riigieelarve seose kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetega (vt Riigieelarve seadus - <https://www.riigiteataja.ee/akt/107122021005>), mille kohaselt kohaliku omavalitsuse üksuste ning üleriigiliste kohaliku omavalitsuse üksuste liitude esindajad ja Vabariigi Valitsuse esindajad peavad läbirääkimisi eesmärgiga kokku leppida järgmistes küsimustes:

- 1) edasiantavate maksude osa suurus ja laekumise põhimõtted;
- 2) käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toetuste jaotamise alused, kasutamise tingimused, suuruse kujunemise põhimõtted ning suurused eelarvestrateegia perioodiks ja eelarveaastaks;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksusele seadusega pandud riiklike ülesannete kulude katmise põhimõtted;
- 4) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud informatsiooni eelarvestrateegias ja riigieelarve eelnõus kajastamise metoodika;
- 5) finantsdistsipliini tagamise meetmed ja kohaliku omavalitsuse üksuste konsolideeritud eelarve puudujäägi või ülejäägi suurus eelarvestrateegia perioodiks;
- 6) käesoleva seaduse § 7 lõikes 2 nimetatud olukorra ilmnemisel meetmed kohaliku omavalitsuse üksustele, mis parandavad valitsussektori struktuurset eelarvepositsiooni.

Peale eelpool toodute on läbirääkimiste päevakorras samuti muud omavalitsuste poolt tõstatatud küsimused. Läbirääkimistel sõlmitud kokkulepete ja poolte lahkavamate protokoll lisatakse eelarvestrateegiale või riigieelarve eelnõu seletuskirjale. Saavutatud kokkulepped kajastuvad eelarvestrateegias, riigieelarve eelnõus, seaduseelnõus või mõnes muus õigusaktis. Küsimused, milles kokkulepet ei saavutata, otsustab Vabariigi Valitsus eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamisel.

Vabariigi Valitsuse ja ELVL vaheliste läbirääkimiste aluseks on vastav töökord. Läbirääkimiste töökord ning muud läbirääkimistega seonduvad materjalid on leitavad Liidu kodulehelt <https://www.elvl.ee/> (vt Riigieelarve läbirääkimised).

2018. aasta ja järgnevate aastate riigieelarve koostamise protsessis on ELVLi põhitähelepanu olnud tulubaasi taastamisel. Järjekindlalt on esitatud Vabariigi Valitsusele ettepanekud tulubaasi taastamiseks:

- üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määra suurendamine;
- tasandusfondi suurendamine 2021. aastaks 109,326 miljoni euron;
- muuta kohalike teede rahastamise arvestus selliseks, et see vastaks tegelikele vajadustele ja ühtlustuks riigiteede rahastamisega. Vaadeldaval perioodil eraldati teede hoiuks igal aastal 29,3 miljonit eurot.

Erandiks oli 2020. aasta, kui seoses COVID-19 tingitud majanduse jahtumisega, eraldati täiendavalt teede hoiu toetuseks 30 miljonit eurot ja juhtumipõhiste teede korrastamiseks täiendavalt 15,1 miljonit eurot.

Samas, ELVL esitas läbirääkimisteks omapoolselt kohalike teede hoiuks ettepanekud järgmiselt:

2018	2019	2020	2021
40,5 mln	40,5 mln	43,5 mln	45,5 mln

Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti ehk 18029 km maanteid ja 5252 km tänavaid. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 eurot, mida järgnevatel aastatel oluliselt vähendati, jäädes aastatel 2020 ja 2021 29,3 mln euro tasemele.

Uue rahastamismudeli väljatöötamiseks algatati koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning Riigikantseleiga kohalike teede inventeerimine. Jätkub töö kohalike teede liikluse ja teehoiu rahavajaduse strateegilise analüüsi kallal. Inventeerimise jätkutegevusena analüüsitakse kohalike teede teehoiuks vajaminevate vahendite suurust ehk hinnatakse nii hooldamiseks kui ka investeeringuteks vajalikke kulutusi. Analüüsi käigus hinnatakse kohalike teede võrgu olemasolevat seisukorda, määratletakse optimaalne seisukord ja mahajäämus (sh rahaline mahajäämus). See saab aluseks uue toetusvalemi väljatöötamiseks ja on järgnevatel aastatel toetusvahendite läbirääkimiste aluseks.

Vabariigi Valitusega peetavatel kõnelustel perioodil 2018-2021 on ELVLi poolt ühe teemana esitatud ettepanekud riigi poolt kogutavatest maksudest (käibemaks, ettevõtete dividendid) teatud % eraldamiseks omavalitsustele. Paraku on COVID-19 leviku tõttu täiendavate rahaliste vahendite eraldamise analüüsid ja arutelud seisma jäänud, kuid Rahandusministeerium koos rahanduse ja maksupoliitika töörühmaga on valmis teemaga edasi liikuma.

ELVL ettepanekud läbirääkimistel rahanduse ja maksupoliitika valdkonnas:

- kaasajastada kohalike maksude süsteemi. Kohalike maksude seaduse sõnastus vajab ajakohastamist, viimaks see vastavusse teiste õigusaktidega;
- laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Täiendada kohalike maksude loetelu (nt turismimaks) ja kaaluda müügitulu taastamist juriidiliselt korrektses maksuvaidlusi välistavas sõnastuses, et laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks.
- Jätkata läbirääkimisi mitteresidendist füüsiliste isikute, dividendide ja pensionidelt maksatava tulu pealt tulumaksu ning käibemaksu osaliseks eraldamiseks kohalikele omavalitsustele. See võimaldaks parandada kohalike omavalitsuste fiskaalautonoomia olukorda ning sidet omavalitsuste ja ettevõtlussektori vahel.

Aastatel 2018-2021 üksikisiku tulumaksu arvutamise protsent paraku ei suurenenud soovitud tempos. 2018. aastal oli RES ettepanekutes eesmärk saavutada omavalitsustele eraldatava üksikisiku tulumaksu osaks 12,18% 2021. aastal. Paraku tõus ei ole olnud soovitud mahus - 2018. aastaks saavutatud kokkuleppe tulemusena tõusis tulumaksu osa 11,8 %-le ja 2021. aastaks 11,96 %-le. Absoluutnumbrites kasvas üksikisiku tulumaksu laekumine vaadeldaval perioodil 371 147 794 eurot ehk 37,72%.

Läbirääkimiste 2021. aasta lõpp-protokolli sõnastamisel lähtus ELVLi delegatsioon oma otsuse kujundamisel, jätta tulumaksu osa % 2020. a tasemele, koroonaviirusest tingitud riigi kulude suurenemisest ning riigieelarvest kohalikele omavalitsustele täiendava toetuse eraldamisest 130 miljoni euro ulatuses.

	2018	2019	2020	2021
Üksikisiku tulumaksu osa %	11,86	11,93	11,96	11,96
Laekunud üksikisiku tulumaksu summa	1 100,1 mln	1 215,4 mln	1 262,3 mln	1 355 mln

2020 eelarveaasta erakorraline eelarvetulu kohalikele omavalitustele

2019. aasta lõpus levima hakanud COVID-19 viirus jõudis 2020. aasta esimestel kuudel Eestisse ning kuna keegi ei osanud ette näha selle ulatuslikku mõju maailma, Euroopa Liidu ja Eesti majandusele, ei osatud ka ette näha mõju kohalike omavalitsuste tulubaasile.

Eesti Linnade ja Valdade Liit pöördus 24. märtsil 2020. aastal Vabariigi Valituse poole palvega näha ette meetmed omavalitustele kaasnevate täiendavate kulude hüvitamiseks (näiteks isikukaitsevahendite soetus, lasteaia kohatasude vabastused, sotsiaalkaitse kulude tõus ja muud ettenägematud kulud).

ELVLi volikogu, juhatuse ja büroo töötajate aktiivse tegevuse tulemusena Riigikogu, Vabariigi Valituse ja ministeeriumide suunal, eraldati 2020. aasta kevadise lisaeelarvega omavalitustele kokku 130 miljonit eurot, millest 30 miljonit eurot oli kavandatud tulude alalaekumise ja kulude suurenemise katteks. Ülejäänud 100 miljonit eurot majanduse kiireks elavdamiseks, millest 30 miljonit eurot kohalike teede hoiuks ja 70 miljonit eurot väikesemahulisteks täiendavateks investeeringuteks. 2021. aasta lisaeelarvega eraldati omavalitsustele kokku 46 miljonit eurot COVID-19 olukorrast tingitud negatiivsete mõjude leevendamiseks.

Euroopa Liidu 2021+ struktuurivahendid

ELVL alustas 2020. aasta suvel struktuurimeetmete teemalisi kohtumisi valdkondlike ministeeriumidega. Sügisperioodil teostati kaks ideekorjet, mille analüüsi tulemused edastati rahandusministrile ja riigihalduse ministrile.

EL 2021+ suunaline tegevus jätkus 2021. aastal. Hea meel on tõdeda, et paljud liidu liikmete soovid, mõtted ja ettepanekud jõudsid „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava“ eelnõusse. Nii Liidu liikmete, kui Liidu soov on olnud see, et riigi poolt järgmise perioodi kujundatavad meetmed oleksid ka kohalike omavalitsuste nägu ning aitaksid kaasa kohalike omavalitsuste arengus nii vajalikele investeeringutele kui kohalike teenuste arendamisele. Liit on seisnud selle eest, et planeeritavad regulatsioonid ja välja töötatavad meetmete määrsused arvestaksid regionaalseid eripärasid, oleksid lihtsad ja kergesti rakendatavad ning omafinantseeringu määr oleks jõukohane ka väiksematele omavalitsustele.

MAJANDUSVALDKOND

Teede inventeerimise esimese ja teise etapi valmimine

Üheks suuremaks väljakutseks aruande koostamise perioodil oli kohalike teede rahastamismudeli uute aluste väljatöötamine. Koostöös Transpordiameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, kohalike omavalitsustega ning Riigikantseleiga viis Liit läbi kohalike teede inventeerimise kaks etappi, mille käigus kaardistati kohalike tervikteede asukohad, määrati teede omand ning täpsustati olulised teid ja tänavaid iseloomustavad andmed sh liiklussagedus. Samuti anti hinnang kohalike tervikteede ning sildade seisukorrale ja selgitati välja teehoiutööde rahastamisvajaduse mahajäämus. Koostatud analüüs on aluseks uue rahastamismudeli väljatöötamiseks ja selles osas oleme koostöös Rahandusministeeriumiga esimesi samme astumas.

TEN-T teede (Eesti territooriumil asuv tee ehk üleeuroopalise teedevõrgu tee) osas toimub läbirääkimiste tööruhmas arutelu riigiga. ELVL soovib, et riik töötaks välja uute projektide hindamisalused, milles TEN-T teede terviku osaks oleks lisaks sõidutee konstruktsioonile ka sademevee, tänavavalgustuse, kergliiklustee rajamiste rahastamine.

Lisaks oleme jätkuvalt seisukohal, et TEN-T teede osadena peaksid saama rahalist toetust lisaks linnadele ka tema lähiümbruse olevad vallad, kes rekonstrueerivad samuti selliseid teid mis vastavad TEN-T teede üldistele nõuetele.

Ühistransport ja selle rahastamine

Arendamisel on Tallinna ja Harju regiooni liikuvuse ühendatud juhtimis- ja finantseerimislahendus. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) juhtimisel viidi läbi Tallinna regiooni liikuvust ühendav juhtimis- ja finantseerimislahenduse analüüs. Teostati ühistranspordi finantseerimise analüüs, millega kaasnesid ühtse piletisüsteemi loomise alused. Liit on rõhutanud, et reisijad vajavad loogilist ja arusaadavat teenust.

Arutusel oli kütuseaktsiiside mõju ühistransporditeenuse osutajatele. Leiti, et aktsiisipoliitika üle otsustavad poliitikud, kuid ka omavalitsused peavad sellega jätkuvalt tegelema. Biogaasi kasutamine bussides kütusena annab juba praegu ärilise efekti. Siin on eeskujuks Tartu linn. Samuti on suureks eesmärgiks seatud elektribusside osatähtsuse suurendamine aastaks 2025.

Bussipeatuste teemaatika

Mitmetel aruteludel on Transpordiameti ja MKM-i esindajatega järjepidevalt käsitletud bussipeatuste omandi küsimust. Jätkusid eriarvamused omavalitsuste ja Transpordiameti ametnike vahel. Lõplikult ei ole selgusele saadud, kas riigi kõrvalmaanteedel olemasolevate bussipeatuste taristu ja märgistuse renoveerimine, rekonstrueerimine, ehitamine ja korrashoid on Transpordiameti või omavalitsuste kohustus. Kokkulepe ja ühtne arusaam on saavutatud Transpordiametiga selles osas, et uute bussipeatuste planeerimine, projekteerimine ja välja ehitamine riigi põhimaanteedel on riigi ülesanne. Kokkuvõtvalt leiti, et bussipeatuste teemaatika vajab veel täiendavalt läbiarutamist ning üldpõhimõtted on vaja kokku leppida koos riigiteede üleandmise sooviga kohalikele omavalitsustele.

Kohalike ja riigi kõrvalmaanteede üleandmine

Riigiteede üleandmine omavalitsustele on pikka aega arutelu all olnud. On olnud erinevaid arvamusi, kuid oli teadmata, milliseks võiks kujuneda üldine teedevõrk ja kuidas võiks olla korraldatud teede üleandmine ja sellega kaanevate kulude katteks rahaliste vahendite eraldamine. Nüüdseks on Transportametis valminud uuring, milles muuhulgas leitakse, et riigimaanteede hulgas on palju teid, mida riigi tasandil ei ole mõtet hoida ja mis peaksid olema kohaliku tasandi halduses. Peale pikki arutelusid on viimasel kahel aastal ca 8 omavalitsust vabatahtlikult hakanud sõlmima riigiga riigiteede ülevõtmise kokkuleppeid. Hea meel on tõdeda, et oleme üheskoos suutnud leida osapooli rahuldava lahenduse.

Mereala planeering ja tuulepargid

ELVL on aktiivselt osalenud mereala planeeringu protsessis. Mereala planeerimise eesmärk on leppida kokku Eesti mereala kasutus pikas perspektiivis, et edendada meremajandust ning panustada merekeskkonna hea keskkonnaseisundi saavutamisse ja säilitamisse.

Mereala planeeringu koostamise käigus hinnatakse kõikide merealal juba täna toimuvate ja tulevikus kavandatavate tegevuste koosmõju ning hinnatakse nende tegevuste elluviimisega kaasnevat keskkonnamõjusid, aga ka majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid.

Kehtestatud mereala planeering on tulevikus aluseks erinevate mereala kasutamist lubavate otsuste langetamisel nii ministeeriumidele ja ametitele kui ka ettevõtjatele, investoritele, kohalikele omavalitsustele ning rannikukogukondadele oma tegevuste kavandamisel.

Eesti mereala planeeringu koostamisel on jõutud viimasesse avalikustamise etappi. Avalikustamise eesmärk on anda huvilistele võimalus tutvuda kooskõlastatud planeeringulahendusega.

Tuulepargid ja kohalik kasu

Omavalitsute ja riigi keskseks eesmärgiks on muuta osapoolte vahel sõlmitavad kokkulepped õiguslikult korrektseks, läbipaistvaks ning soodustada osapoolte nõusolekul majandustegevust selleks sobivas asukohas. Koostatud on kohaliku kasu instrumentide analüüs. <http://www.praxis.ee/tood/kohaliku-kasu-instrumendid/>

Regulatiivse poliitika hõlmab ka kohaliku kasu kokkulepete temaatika piirangute seadmist osaliste tegevusele, mistõttu on sellesse sisse programmeeritud võimalik konfliktisus, kuna erinevate hüvede jaotamisel võib keegi sattuda paremasse/kehvemasse positsiooni ja erilise kaalu omandab otsustusprotsess, kuidas konkreetsete kokkulepete/otsusteni jõutakse. Seejuures on kohaliku kasu kui regulatiivse poliitika toime ümberjaotav (nt ettevõtja hüvitab negatiivset mõju, maksab ressursi kasutamise tasu), mistõttu on eri osapooltel oluliselt raskem konsensusele jõuda. Väga tähtis on seejuures reeglite selgus ja üheselt mõistetavus, et seeläbi luua osapoolte tunnetatud võrdset kohtlemist, mis peab toetuma nii otsustusprotsesside kui ka järelevalvemehhanismide läbipaistvusele ja arusaadavusele. Kohaliku kasu poliitika laieneb samuti merealapaksidele. Teemaga ei ole jõutud lõpliku kokkuleppeni ja sellega tegeletakse jätkuvalt edasi.

Tühjenevad kortermajad ja kahanevad piirkonnad

Elanikkonna paiknemine muutub nii Eestis kui ka maailmas ja murekoht on elanikkonna vähenemine väljaspool tõmbekeskusi. Nii tekivad Eesti erinevates piirkondades pooltühjad ning tühjad kortermajad, mis on probleem nii inimestele, omavalitsusele kui ka riigile. Tühjalt ja kasutuseta seisvad majad mõjutavad negatiivselt sama piirkonna teiste hoonete turuväärtust, on ohtlikud seoses võimaliku lagunemisega ning on ühtlasi erinevate õnnetusjuhtumite (eelkõige tulekahjude) sündmuspaikadeks, mis suurendavad omakorda rahvaarvu vähenemist ja halvendavad oluliselt nende piirkondade elu- ja ettevõtluskeskkonda.

Projekti töörühm töötas välja tegutsemismudeli elumumajanduse ümberkorraldamiseks kohalike omavalitsuste tasandil. Koostatakse juhendid, mida saavad kasutada teised kohalikud omavalitsused üle Eesti. Projekti tulemused on aluseks konkreetsete toetusmeetmete väljatöötamiseks kohalikele omavalitsustele ja võimalike seadusemuudatuste ettepanekute koostamiseks.

Pilootprojektis osalevad Lüganuse vald, Valga vald ja Kohtla-Järve linn. Projekti tegevusi koordineeritakse koostöös Justiitsministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga. Pilootprojekti alusel töötatakse 2022. aastal välja täpsustavad seaduste regulatsioonid ja ka kohalike omavalitsuste toetusvahendid.

Hoonete energiatõhusus

Energiatõhususe raames on erinevaid meetmed väljatöötatud hooldekodudele, haridusasutustele, korterelamutele, samuti üksikelamute rekonstrueerimiseks. Eesmärk on avaliku sektori hoonetesse tehtavate investeeringute kaudu energiatõhususe parandamine ning kasvuhoonegaaside heite vähendamine. Põhirõhk oli suunatud hoonesse tarnitud energia ja hoone ülalpidamiskulude vähendamisele.

Taastuenergia kasutuse edendamiseks ning avaliku sektori suure energiakuluga hoonete vähendamiseks ja liginullenergiahoonete ehitamise toetamiseks aitas Liit kaasa mitmete erinevate meetmete väljatöötamisel. Siinjuures peab märkima, et selliste meetmete rakendamine on palju kaasa aidanud KOV hoonete energiakulude kokkuhoiule.

Ehitisregistri uuendused (EHR)

Ehitisregister on juba ammu suureks murelapseks olnud kõikidele registri kasutajatele. Puuduste lahendamiseks on MKM koos ELVLi ja teiste organisatsioonidega astunud suure sammu registri IT-arhitektuuri täies mahus ümber kujundamiseks.

Uue registri vundament ehk andmebaas on nüüdseks olemas ja teenuste struktuur paigas. Juba 2020. aastast hakati järk-järgult uusi valminud mooduleid kasutajate ette tooma. Esmalt uuenes registri avakuva ja nähtavale ilmub nüüd uus menüü. Lisandus andmete esitamise teatise võimalus. Kogu register ei ole veel valmis, kuid osade kaupa uuendamine aitab muutustega lihtsamalt harjuda.

2022. a jooksul uueneb ehitisregister täielikult, avades kasutajatele iga kuu uue arenduslõigu. Järgnevalt saab ehituslube senise pdf formaadi asemel hakata registrist BIM-mudelitena taotlema. See kiirendab ka kohalike omavalitsuste ametnike tööd, sest mudelilt on võimalik

palju vajalikku infot automaatselt kontrollida, ilma inimest sellesse kaasamata. Nii suudab IT-süsteem kiiresti ja täpselt kasutajat teavitada, kas hoone projekteerimistingimused või detailplaneeringut puudutavad andmed on seotud lubatud kõrgusega ja kas hoone paikneb määratud ehitusalal.

Ehituse pikk vaade 2035 väljatöötamine

Eesti ehitussektor on üldise majanduskasvu käigus viimastel aastatel kiirelt kasvanud. Samas vaevavad ehitussektorit erinevad probleemid ja väljakutsed, mis kokkuvõttes langetavad ehitussektori rahvusvahelist konkurentsivõimet, näiteks vähene innovaatus ja hoonete energiatarbe ja CO₂ emissioonide arvestamise vähesus.

Tänane projektipõhine lähenemine ehitussektoris toob kaasa väärtusahela killustatuse ning ehitise eluringi ülese vaate puudumise, olles suunatud eelkõige lepinguliste kohustuste täitmisele, mitte tasakaalustatud ruumilise terviklahenduse innovatsiooni kaasamisele.

Leiame, et ehitusvaldkond loob pidevalt uusi töökohti, toetab riigi ja omavalitsute majanduse jätkusuutlikku arengut.

„Ehituse pikk vaade 2035“ https://eehitus.ee/wp-content/uploads/2021/03/Ehituse-pikk-vaade-2035-v1_2.pdf on dokument, milles keskendutakse ehitusvaldkonna seitsme parima arengu ja kvaliteetselt ehitatud elukeskkonna kujundamisele, põhiprobleemide tuvastamisele ning valdkonna arenguks vajalike eesmärkide sõnastamisele. Antud dokument on aluseks keskkvalitsuse, kohalike omavalitsuste ja erasektori ühiskondlikuks kokkuleppeks, samuti koostööks ülikoolide ning teiste teadus- ja arenduskeskustega.

Ruumi, elamumajanduse ja maade töörühma moodustamine

Ehitussektori areng on pidev ja stabiilne. Meie eesmärgiks on kujundada elukeskkonnale parimad tingimused. See tähendab, et õiguslik keskkond peab olema paigas ja valdkond oleks atraktiivne, innovaatiline ning tõmbaks ligi uusi noori tegijaid.

26.02.2021 toimusid Valitsuskomisjoni ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) esindajate vahelised 2022. aasta riigieelarve ja 2022-2025 riigi eelarvestrateegia läbirääkimised. Ühe päevakorrapunktina otsustas valitsuskomisjon muuta eelarveläbirääkimiste töökorda ning moodustada lisaks olemasolevatele töörühmadele ruumi, elamumajanduse ja maade töörühma, mida hakkaks juhtima Rahandusministeerium.

Leiti, et uus loodav töörühm katab ka varasemalt tegutsenud elamumajanduse töörühma temaatikat. Samuti laiendati uue töörühma tegevusvaldkonda maade ja ligipääsetavuse temaatikaga. Töörühmas hakatakse käsitlema mitmeid ruumiloome, elamumajanduse ja maade (sh planeeringute) aktuaalseid teemasid.

Oluline on, et töörühma saaks kaasatud ka laiema profiili ning valdkonna tervikvaatega ruumilise planeerimise ja ehituse valdkonna spetsialiste, kes oleksid kursis ruumiandmete ja digiarenduste teemadega, et katta töörühmas päevakorra kerkivaid ehitus- ja planeerimisvaldkonna „digipöörde“ sihte.

HARIDUS- JA NOORTEVALDKOND sh kultuuri- ja spordi- ning lõimumise valdkond perioodil 2018-2019 september

Riigieelarve läbirääkimistest

Läbirääkimisteks Vabariigi Valitsusega olid möödunud perioodil Liidus muuhulgas moodustatud haridus- ja noorsootöö kultuuri- ja spordi ning lõimumise valdkondlikud töörühmad, mille töös osalevad Liidu liikmesomavalitsuste esindajad. Töörühmad kogunesid või korraldasid veebikoosolekuid aktuaalsete küsimuste ning probleemide aruteludeks ja ettepanekute koondamiseks läbirääkimiste protsessis.

ELVLi esindaja nimetati taas Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse nõukogu liikmeks.

Oluline on muuhulgas märkida, et Valitsuskomisjoni ja ELVLi 2019. a ning 2020. a läbirääkimiste lõpp-protokollis lepidi kokku jätkata läbirääkimisi KOVide haridusjuhtide professionaalsuse tõstmiseks (arenguprogrammides). Samuti kavandati RES (riigi eelarvestrateegia) 2018-2021 huvihariduse ja huvitegevuse täiendava riikliku toetuse jätkumist 2019. aastal.

Olulistest eelnõudest

Valdkondlikud eelnõud esitatakse peamiselt kooskõlastamiseks läbi Eelnõude Infosüsteemi EIS. Liit saadab kõik eelnõud märkuste ja ettepanekute tegemiseks Liidu liikmetele, tagasiside põhjal koostatakse eelnõu vastuskiri. Üldjuhul kooskõlastatakse eelnõu märkuste ja ettepanekutega. On ka eelnõusid, mida Liit ei pea võimalikuks kooskõlastada.

2019. a esitati Liidu poolt ettepanek „Noorsootöö seaduse“ muutmiseks. Kooskõlastati „Kodakondsuse seaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse“ eelnõu ning „Vabariigi Valitsuse määruse Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja töötasu alammäär“ eelnõu. 2020. a kooskõlastati „Noortevaldkonna arengukava 2021-2035“ ja „Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035“ eelnõud.

2021. a kooskõlastusringil olnud „Alushariduse seaduse“ eelnõu Liit ei kooskõlastanud.

Kooskõlastasime Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmine“ eelnõu; „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“ muutmise eelnõu ning „Kohaliku omavalitsuse haridushoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu.

Võrgustikud, koolitused

KOV haridusjuhtide võrgustikus (meililistis) on omavalitsustest ca 130 haridusjuhti/-spetsialisti, kellele Liidu haridus- ja noorsootöö nõunik edastab kogu haridus- ja noorsootöövaldkonda puudutava olulise info. Võrgustiku liikmete tagasiside on Liidule suureks abiks ühtsete seisukohtade kujundamiseks seadusloome protsessis ning eelarveläbirääkimistel Vabariigi Valitsusega.

KOV haridusjuhtidele on aastatel 2018-2019 korraldatud kahepäevaseid õppepäevi erinevates omavalitsustes, nt Rakveres ja Elvas. Õppepäevad korraldatakse koostöös omavalitsusega, kus üritus toimub ning kaasatud on ka Haridus- ja Teadusministeerium (HTM).

Kahjuks ei õnnestunud 2020. aastal õppepäevi korraldada koroonakriisi tõttu. 2021. aasta detsembris toimus ühepäevane õppepäev veebikeskkonnas.

Koostöös Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsiooniga ANDRAS korraldati 2019. aastal täiskasvanuhariduse maakondlikke koostööseminare üle Eesti.

Omaavalitsuste iga-aastaselt traditsioonilistel koolitussündmusel, Linnade ja Valdade Päevadel (LVP), on läbi aastate toimunud teemalised töötod hariduse ja noorsoo ning kultuuri ja spordi valdkondades. 2020. aastaks planeeritud LVP jäi koroonakriisi tõttu ära.

Töörühmades, komisjonides osalemised

ELVL haridus- ja noorsootöönõunik esindas KOVide huve erinevate arengudokumentide koostamisel, näiteks 2019. a „Noortevaldkonna arengukava 2021-2035“ ja „Haridusstrateegia 2021-2035“ raames erinevates töörühmades osaledes.

Samuti osales haridusnõunik 2019. aastal HTMi „Alushariduse seaduse“ eelnõu väljatöötamise töörühmas ja „Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava“ muutmise eelnõu väljatöötamise töörühmas; Hariduse Kutsenõukogus ja kuni 2019.a septembrini Kultuuri Kutsenõukogu töös Kutsekoja juures; Hariduse valdkondlikus komisjonis; HTMi riiklikus hariduspreemiate komisjonis; Kutsehariduse nõukoja töös alates septembrist 2019; Innove SA, alates 2020.a Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) kaasava hariduse meetme hindamiskomisjoni töös; Eesti Noorsootöö Keskuse (ENTK), alates august 2020 Haridus- ja Noorteameti (HARNO) noortevaldkonna tunnustuskomisjoni ja Noorsootöötaja kutsekomisjoni töös.

Projektid (koolitused KOV töötajatele)

Kaheksa omaavalitsuse osalusel viidi aastatel 2019-2021 läbi pilootprojekt „Õpetaja töö- ja palgakorralduse aluste kaasajastamine munitsipaalühikhariduskoolides“. ELVL koordineeris projekti koostöös HTMi ja Fontes OÜga. Projektis osalesid 2017. a toimunud haldusreformi järgselt ühinenud KOVid: Pärnu linn ning Elva, Järva, Jõgeva, Põlva, Rapla, Toila ja Saaremaa vallad.

KOV haridusjuhtide I lennu arenguprogramm (alla kolme aasta KOVis haridusjuhina töötanutele) käivitati septembris 2019. Kokku toimus kuus koolitusmoodulit koostöös Innove SA ja HTMiga. Märtsis 2020 lõpetas programmi 18 KOV haridusjuhti üle Eesti.

KOV haridusjuhtide II lennu arenguprogramm käivitati septembris 2020. Kavas oli kuus koolitusmoodulit, koostööd tehti HARNO (Haridus- ja Noorteamet) ja HTMiga. Tulenevalt koroonakriisist toimusid koolitused veebikeskkonnas, aprillis 2021 lõpetas 18 KOV haridusjuhti üle Eesti.

KOV haridusjuhtide „Pluss arenguprogrammi“ (üle kolme aasta KOVis haridusjuhina töötanutele) käivitus septembris 2020. a. Toimus kaheksa koolitusmoodulit koostöös HARNO ja HTMiga. Tulenevalt koroonakriisist toimusid koolitused veebikeskkonnas, mille aprillis 2021 lõpetas 14 KOV haridusjuhti üle Eesti.

SOTSIAALVALDKOND

Sotsiaaltöö osatähtsus on aruandeperioodi jooksul kohalike omavalitsuste igapäevases tegevuses oluliselt tõusnud. Seda on mõjutanud nii maavalitsuste kaotamise käigus uute ülesannete andmine omavalitsuste täidetavaks nt asendushooldusteenus ja tervisedendus, kui ka üldise tähelepanu suurenemine abivajajate toetamisele. Positiivselt on mõjunud haldusreformi käigus suuremate omavalitsuste tekkimine, mille tulemusel on tõusnud võimekus osutada erinevaid teenuseid ja maksta toetusi. Sotsiaalkaitse teema on KOVi jaoks üks olulisemaid, sest see puudutab elukaare jooksul kõige otsemalt elanikke. Selleks, et üha paremini rahuldada oma elanike vajadusi, suureneb pidevalt omavalitsuste panus sotsiaalkaitse kulutuste katmiseks omavahendite arvelt. ELVL ettepanekul algatati koostöös Sotsiaalministeeriumiga ja Rahandusministeeriumiga KOV sotsiaalkaitse kulutuste analüüs, mis peaks selgitama, kas erinevates andmebaasides kogutavad andmed annavad osutatud teenustest, makstud toetustest ja sotsiaalhoolekandele kulutatud rahast adekvaatse pildi.

Järjest suuremat tähelepanu pööratakse sotsiaalvaldkonna arendamisel tõenduspõhisele lähenemisele ja seetõttu on läbi viidud mitmed analüüsid, mis annavad selgema pildi omavalitsuste võimekusest, aga ka kitsaskohtadest. Esile võib tuua nt analüüsi „Täiskasvanud erivajadusega inimeste abivajaduse hindamine ning toetavate teenuste pakkumine“, mille fookuses oli hinnata omavalitsuste rolli suurendamise võimalikkust erivajadusega inimeste abivajaduse hindamisel ja toetavate teenuste pakkumisel. Üheks järelduseks, mis analüüsis tehti, oli, et arvestades teenusepakkuja ja kompetentse inimressursi vähesust, peaksid omavalitsused tegema palju rohkem koostööd, et tagada piirkonna elanikele parem teenuste kättesaadavus vt http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2020/05/Erivajadustega-inimeste-abivajaduse-hindamine-ja-teenuste-osutamine_lo%CC%83ppraport_10.02.pdf.

Järjest aktiivsemalt osalevad kohalikud omavalitsused erinevates projektides, mille kaudu on võimalik kasutada välisrahastust nt puuetega inimeste eluruumide kohandamine, tervisekeskuste rajamine.

Väärib märkimist, et vaatamata sotsiaaltöötajate igapäevasele suurele töökoormusele, leitakse aega ja võimalust probleemide ühiseks arutamiseks. Alati on valmis mõtteid vahetama ja arvamust avaldama suurte kogemuste ja teadmistega sotsiaaltöö spetsialistid Tõnu Poopuu Pärnu linnast, Tiia Spitsõn Harku vallast, Marelle Erlenheim Saue vallast, Merle Liivak Tartu linnast, Raimo Saadi Tallinnast ja Katre Mägi Järva vallast. Eriti oluline on nende inimeste panus õigusaktide eelnõudele vastuste koostamisel.

Väga oluline valdkond on õigusloome. Kohalike omavalitsuste seisukohtade väljaselgitamiseks on kõigil omavalitsustel võimalus anda menetletavatele eelnõudele oma kommentaarid ja teha märkuseid. Vastavalt vajadusele on eriarvamuste kooskõlastamiseks läbi viidud mitmeid kohtumisi.

Aasta-aastalt on suurenenud kohalike omavalitsuste kaasamine juba eelnõude väljatöötamise ettevalmistamise protsessi, mille käigus saab võimalikud erinevad seisukohad varakult selgeks rääkida. Kõige suuremat tagasisidet andsid omavalitsused sotsiaalhoolekande seaduse,

rahvatervise seaduse ja määruse „Energiahinna tõusu leevendusmeede vähemkindlustatud peredele“ eelnõude menetlemisel. Neist kahe puhul leidis ELVL, et edasise menetluse käigus omavalitsuste märkustega arvestamisel saab eelnõud kooskõlastada, kuid sotsiaalhoolekande seaduse muudatuste puhul otsustasid KOVid, et kavandatavate muudatustega ei ole võimalik nõustuda, kuna eelnõu sätestab KOVile rea uusi ülesandeid, samas analüüsivõime sellega kaasnevat kulude ja töökoormuse kasvu omavalitsustele.

Mitmed sotsiaalvaldkonna teemad kanduvad edasi järgmisesse perioodi. Põhilise ülevaate KOVe puudutavatest probleemidest, millele alles otsitakse kõiki osapooli rahuldavaid kokkuleppeid (nt üldhooldusteenuse rahastamine, erihoolekandeteenuse järjekorrad, eestkoste korraldamine, ülesannete detsentraliseerimine jne), on leitavad riigieelarve läbirääkimiste protokollidest. Arvestades ühiskonna vananemist, on näha, et järgnevatel aastatel kasvavad oluliselt sotsiaalkaitse kulud eakate hoolduses ja pikaajalises hoolduses üldse. Riigikontroll viis läbi analüüsi: „Eakate sotsiaalsete probleemide märkamine omavalitsustes. Kuidas on ennetustöö eakate probleemide märkamiseks KOVides korraldatud ja mis on sellega seotud peamised takistused?“ Kokkuvõttes märgiti, et COVIDi-kriis suurendas omavalitsuste aktiivsust eakatega seotud ennetustöös ja osutas võimalustele, mida peaks ka tavaoludes laiemalt kasutama. Eelkõige tähendab see omal algatusel eakatega kontakti loomist. KOVide väitel jääb jõudlus ressursipuuduse taha. Samas on ennetuse õiguslik määratlus kitsam kui ootused ennetustööle ning KOVidel puudub kindlustunne, millisel määral võib ennetustöös kasutada riigi andmekogudes olevaid andmeid.

Kohalike omavalitsuste ettepanekutest riigieelarve menetluse käigus, mis on positiivselt edasi liikunud, võib välja tuua kokkuleppe Tallinna Haigla ja eakatele teenusmajade rajamiseks. Teenusmajade meetmes toimub VTK väljatöötamine ja loodetavasti avaneb toetusmeede 2023. aasta kevadel või suvel.

Regulaarselt on toimunud töö-, sotsiaal- ja tervise (TST) valdkonna riigieelarve läbirääkimiste töörühma, mille aseesimees on Kurmet Mürsepp Antsla Vallavalitsusest, töökohtumised. Igal aastal toimusid koosolekud vastavalt vajadusele ja teemade aktuaalsusele. Koostöö Sotsiaalministeeriumiga ja Rahandusministeeriumiga on olnud konstruktiivne, ühiselt on otsitud võimalusi, kuidas edendada kohaliku omavalitsuse sotsiaaltööd. Koroonaviiruse puhangu alguses, kui segadust oli väga palju, oli väga kasulik edulugude jagamine. Selleks, et saada ülevaadet, kuidas ühes või teises omavalitsuses ootamatult tõusetanud probleemkohti lahendada, viidi läbi piirkondlikke kohtumisi. Näiteks olid väga õpetlikud Saaremaa valla esindaja Marili Niitsi ja Hiiu valla esindaja Kairi Lõppe ülevaated omavalitsuse tegemistest. Õnneks ei kaotanud sotsiaaltöötajad, kes võitluses koroonaga sattusid eesliinile, huumorimeelt, mille näiteks võib tuua Võru linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja Eve Ilissoni loodud „Koroona räpp“ <https://lounaestlane.ee/video-voru-naine-laulab-koroona-rappi/> .

KESKKONAVAALDKOND

Keskkonnaministeerium (KeM) on Liidu esmaseks koostööpartneriks keskkonnavaldkonnas. KeMi ja selle allasutustega on Liidul mitmeid erinevaid koostööformaate. Seaduste eelnõud edastatakse Liidu liikmetele, kogutakse märkused ja ettepanekud ning koostatakse need

ühisarvamuseks. Vajadusel viiakse läbi töökoosolekud, kus vaieldakse/arutatakse eriarvamusi põhjustanud sätted läbi ning leitakse konsensus. Viimaste aastate jooksul on menetletud muuhulgas järgmiste oluliste keskkonna-alaste seaduste eelnõusid: Jäätmeseadus; Veeseadus; Keskkonnatasude seadus; Sadamaseadus; Avalikult kasutatavate veekogude nimekiri; Ühisveevärgi seadus; Metsaseadus; Looduskaitse seadus; Radoonimäärus; Müramäärus ja lisaks veel rohkearvulised keskkonnaministri määrused.

KeM-i juurde on loodud erinevaid keskkonna valdkonda puudutavaid töörühmi. Keskkonnavaldkonna Arengukava KEVAD väljatöötamisel tegeletakse kliimapolitika, maapõueressursside kestliku uurimise, kasutamise ja kaitse ning keskkonnakorralduse, sh tööstusheite ja keskkonnatasude teemadega.

Tuumaelektrijaama asukohtade ja kasutatud tuumkütuse lõppladustuspaiga asukohtade ruumianalüüsi töörühm tegeleb tuumaenergeetika jaoks potentsiaalselt sobivate asukohtade leidmisega Eestis.

Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). KIK-iga on välja kujunenud tihe ja tõine suhe. Liit peab koos KIK-iga regulaarselt töökoosolekuid, Liidult küsitakse nõu kohalikele omavalitsustele sobivate abimeetmete väljatöötamiseks ning Liidu nõunikud on omakorda sageli hindajateks KIK-i meetmete konkurssidel. Hiljuti käivitas KIK Innosprindi formaadis keskkonnainfo teemalise projekti, milles osaleb ka ELVL.

Keskkonnaamet (KA). Liidu koostöö Keskkonnaametiga seisneb eelkõige koolituste korraldamises. Seoses koroonapandeemiaga on viimasel paaril aastal koolitusseminarid enamasti toimunud veebikeskkonnas. Keskeltläbi viiakse aastas läbi 4-5 koolituspäeva KOV-ide jaoks olulistel ja aktuaalsetel teemadel – näiteks radoon; loomade kohtlemine; jäätmete sortimine; veemajandus; müra jne. Koolitusmaterjalid on hiljem leitavad Keskkonnaameti veebikeskkonnast ning loengud salvestatuna ameti Youtube kanalilt.

Samuti osaletakse **Keskkonnaameti Kliendinõukoja** töös, mille ülesandeks on anda tagasisidet ja ideid keskkonna-alase tegevuse paremaks korraldamiseks.

Keskkonnaagentuur korraldab ajurünnakuid, mis käsitlevad muudatuste tegemist keskkonnakaitselubade väljaandmisel ning nende haldamist keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

Vajadusel osaleb Liidu keskkonnanõunik **Riigikogu komisjonide** töös. Tavapärane on osalemine Keskkonnakomisjoni istungitel juhul, kui arutatakse kohalike omavalitsusi puudutavaid küsimusi, samas on osaletud ka Maaelukomisjoni (loomadega seonduv) ning Majanduskomisjoni (sadamatega seonduv) töös.

Riigikantselei (RK). Riigikantseleiga on välja kujunenud head ja tõised suhted. Liit on kaasatud RK juures tegutseva Säästva Arengu Komisjoni (SAK) töösse. Analüüsitud on Euroopa uute strateegiate mõju Eestile ja Eesti KOV-idele. 2021. a algatati SAK juhtimisel uuringu- ja koolitusprojekt Eesti kohalike omavalitsuste rollist EL rohepöördes.

Rahandusministeerium (RaM) koordineerib muuhulgas Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi tegevusi. Liidu esindaja osaleb INTERREG Baltic Sea Region BSR juhtkomisjoni töös, programmi väljatöötamisel ning meetmete tutvustamisüritustel.

RaM haldab kohalike omavalitsuste teenuste juhtimistööriista [Minuomavalitsus.ee](https://minuomavalitsus.fin.ee/) <https://minuomavalitsus.fin.ee/>, mis on tänaseks olnud töös ja avalik 1,5 aastat ning on heaks abivahendiks kohalikele omavalitsustele, valitsusasutustele ja elanikele. Eesmärgiks on paremad kohalikud teenused üle Eesti ning sellele kaasa aitamiseks jagatakse veebilehel sadade kriteeriumite kaudu süstematiseeritud ülevaadet kohalike omavalitsuste teenuste olukorrast. Liidu keskkonnanõunik osaleb minuomavalitsus veebikeskkonna keskkonnamõõdikute väljatöötamisel.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM). Liidu esindaja osaleb uue Energiamaajanduse Arengukava ENMAK koostamisel. Koostöös MKM-i ja KeM-iga on ELVL ette valmistanud suuremahulise energeetika- ja kliimateemalise koolitusprogrammi kohalikele omavalitsustele, mis viiakse ellu 2022 aastal. Osaletakse ka Eesti Vesinikuoru projekti käivitamisel ning Vesinikumajanduse toetusmeetmete aruteludel.

Eesti Teadusagentuur (ETAG). Tänu ELVL Brüsseli esindajale on välja kujunenud hea koostöö ETAG-iga, mis vahendab uudiseid EL teadusprogrammi HORIZON (Euroopa Horisont) linnadele mõeldud rohepöörde-teemalistest teadusmissioonidest. „Euroopa horisondi“ keskmes on kliimamuutused ja digipööre üldisemate suurte ühiskonnamuutuste kontekstis. Tähtsaimad lähtekohad on ÜRO kestliku arengu eesmärgid ja [Euroopa roheline kokkulepe](#). Ühtlasi on kesksel kohal küsimus, kuidas tugevdada demokraatia vastupidavust suurte kriiside nagu pandeemia, loodusõnnetuse või küberrünnaku korral.

Võimekamad Eesti omavalitsused on esitanud programmi taotlusi. ETAG teadusnõunikke saab kutsuda esinema ELVL poolt korraldatud üritustele.

Eelarveläbirääkimised riigiga. Üheks eelarveläbirääkimiste valdkonnaks on keskkonnatemaatika ning Liidus tegutses keskkonna- ja maaküsimuste töörühm, milles osalesid ELVL liikmete poolt määratud esindajad/spetsialistid. Keskkonnaministri käskkirjaga kinnitati ühine nõ valitsuskomisjoni töörühm, mille koosseisu kuulusid nii Liidu esindajad kui Keskkonnaministeeriumi vastava valdkonna ametnikud.

Kuna kooskõlas Vabariigi Valitsuse ning ELVL vahelise eelarveläbirääkimiste töökorraga, moodustati ELVL volikogu 06.04.2021 otsusega uus - ruumi, elamumajanduse ja maade töörühm, siis Liidu poolt nimetati seni tegutsenud töörühm ümber keskkonnatöörühmaks.

Keskkonnatöörühmas annavad kõneainet peamiselt jäätmemajanduse ning pakenditega seonduv, veemajandus ja kaevandamisega seonduv. Pikka aega on ELVL taotlenud enne 2015. aastat kehtinud regulatsiooni taastamist, mis võimaldaks omavalitsustel iseseisvalt jäätme- ja ringmajandust arendada. Praegu KOV-idel selleks vahendeid ei ole. Samuti on pikalt kõne all olnud üleriikliku lemmikloomaregistri asutamine, mida riik ei ole tahtnud enda ülesandeks võtta.

Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemine. ELVL osaleb oma liikmete aktiivsel kaasabil erinevate rahvusvaheliste omavalitsusorganisatsioonide töös. Keskkonnavaldkonna osas tehakse koostööd järgmiste organisatsioonidega: Euroopa Kohalike- ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR); Euroopa Mereliste Äärealade Ühendus (CPMR); Läänemere Riikide Subregionaalse Koostöö organisatsioon (BSSSC), kes teeb koostööd Läänemere regiooni organisatsioonidega Council of The Baltic Sea States (CBSS).

CBSS on ELVL koostööpartneriks Rootsis, koos valmistatakse ette omavalitsustele mõeldud projekte Läänemere regioonis. Head kontaktid on loodud Suurbritannia ja Saksamaa saatkondadega, kes vahendavad keskkonnateemalist infot ning ärikontakte, mis võiksid Eesti KOV-idele huvi pakkuda.

Eelnimetatud organisatsioonides osalemine on Liidule ning Eesti omavalitsustele väga oluline. Näiteks osaletakse CEMRi kliima- ja energia töögrupis, samuti jäätme- ja ringmajanduse ekspertgrupi töös, kus kujundatakse Euroopa omavalitsuste ühiseid seisukohti keskkonnaküsimustes ning vahendatakse parimaid praktikaid. Sarnane tegevus toimub ka teistes eelnimetatud organisatsioonides.

Alates juulist 2021 on ELVL Linnapeade Pakti (Covenant of Mayors) ametlik toetajaliige. Kavandatud on Linnapeade Pakti propageeriva ja tutvustava ürituse läbiviimine märtsis 2022 koostöös Tartu Linnavalitsusega.

KULTUUR JA SPORT

Tegevusperioodil 2018-2021 esitati riigieelarve läbirääkimiste käigus Liidu poolt mitmeid ettepanekuid, mille osas ka kokkulepped saavutati. Siinkohal tooksime välja laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivjuhtide palgatoetuse; KOV omandis olevate, kuid üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja spordiobjektide finantseerimise; kultuurirannitsa programmi.

Riigieelarve läbirääkimiste kultuuri- ja spordivaldkonna töörühma kuulub Liidu poolt 8 põhiliiget ja 3 asendusliiget. Tegevusperioodi jooksul toimus töörühma koosseisus mõningaid muudatusi. Töörühma koosolekud toimuvad 3-5 korda aastas, olenevalt vajadusest. Lisaks toimusid möödunud tegevusperioodil ühised koosolekud, kus osalesid nii Liidu kui ministeeriumi esindajad.

ELVL esindaja osaleb Rahvaraamatukogude Nõukogu, Muinsuskaitse Nõukogu, Kultuuri Kutsenõukogu, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse Nõukogu ning Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi kutsekomisjoni töös. Eesti Olümpiakomitee taristukomisjoni kuulub Liidu esindaja 2020. aastast. Lisaks osaletakse erinevate valdkonda puudutavate töörühmade koosolekutel.

ELVL osaleb partnerina projektis “Uus raamatukogusüsteem: raamatukoguteenuste ärianalüüs ja teenusedisain.” Finantskohustusi sellega Liidule ei kaasne.

Muinsuskaitseseaduse eelnõu kooskõlastati Liidu poolt koos märkustega. Rahvaraamatukogu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse väljatöötamise kavatsuse eelnõu kooskõlastati koos märkuste ja ettepanekutega. Kultuuriministeeriumil on

kavas rahvaraamatukogu seadus tervikuna üle vaadata. 1998. aastal jõustunud rahvaraamatukogu seaduses tehti olulisemad sisulised muudatused viimati 2007. aastal. Kavandatavad muudatused mõjutavad nii rahvaraamatukogusid kui kohalikke omavalitsusi rahvaraamatukogude pidajatena. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord eelnõu kooskõlastati koos ettepanekute ja märkustega. Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette töögrupp, kuhu kuulus ka Liidu esindaja. Osaleti Kultuuri arengukava 2021-2030 juhtrühma töös ning kooskõlastati valdkonnas strateegilisi sihte seadev dokument.

Nagu kõigis teistes valdkondades, tabas koroonapandeemia ka spordi- ja kultuurivaldkonda. Kriisiolukorras on oluline tagada kohalike omavalitsuste kultuuri- ja spordivaldkonna eest vastutavatele töötajatele operatiivne informatsioon Vabariigi Valitsuse piiranguid puudutavate korralduste, Kultuuriministeeriumi poolt välja töötatud käitumisjuhiste ja kriisiabi toetusmeetmete kohta. Kultuuriministeeriumi eestvedamisel toimus kohtumisi, anti välja COVID-19 käitumisjuhend avalike ja kultuuriürituste korraldajatele ning aset leidsid kultuuriasutustele suunatud arutelud, kuhu ka ELVL kaasati.

Tegevusperioodi jooksul korraldati KOVide kultuuri-, spordi- ja muinsuskaitsevaldkonna spetsialistidele veebiseminare ning infopäevi. Samuti toimusid KOV spetsialistide nõustamised.

2022. aasta on raamatukogude aasta, mille eestvedajaks on Eesti Rahvusraamatukogu. Raamatukogude aastal on neli fookust: raamatukogu-kogukonnakeskus; raamatukogu kirjandus- ja kultuurikeskuse pakkujana; raamatukogu väljaspool raamatukogu ning tulevikuraamatukogu. Fookusteemasid toetavad läbi aasta erinevad tegevused.

2022. aastal alustame ettevalmistusi KOV kultuurispetsialistidele koolitusprogrammi korraldamiseks.

LÕIMUMINE

ELVL tegi 2018. aastal Kultuuriministeeriumile, pärast Liidu juhatuse ja volikogu heakskiitu, ettepaneku moodustada lõimumisvaldkonna läbirääkimiste töörühm ning selle tulemusena nimetati lõimumise töörühm üheks Vabariigi Valitsuse ja ELVL vahelise eelarve läbirääkimiste valdkondlikuks töörühmaks.

Riigieelarve läbirääkimiste käigus esitati Liidu poolt mitmeid ettepanekuid, milles ka kokkulepped saavutati. Siinkohal tooksime välja KOV spetsialistide koolitused ning kohanemise- ja lõimumisteenuste veebikeskkonna LINDA (<https://linda.integratsioon.ee/login>) loomise.

2021. aastal toimusid kohalike omavalitsuste ametnikele ning KOVi hallatavate asutuste töötajatele „Nõustamisteenused ja teenusepakkujate vaheline koostöö“ koolitused, mis toimusid 13 maakonnas.

Koostöös ELVLiga viis Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsiooni Eesti Esindus (IOM) läbi uuringu „Välismaalaste kohanemine Eesti kohalikes omavalitsustes“, mille eesmärk oli kaardistada KOVides kasutusel olevad praktikad, mis KOVide hinnangul võivad mõjutada nende territooriumil elavate välismaalaste kohanemist ja lõimumist. Samuti oli eesmärk välja

selgitada, kas ja millist tuge soovivad või vajavad omavalitsused välismaalaste elama asumisel nende territooriumile ja nende kohanemise ning lõimumise toetamise edendamisel.

Kultuuriministeeriumi eestvedamisel valmis 2020. aastal kohalikele omavalitsustele juhendmaterjal „Ülevaade lõimumis- ja kohanemisvaldkonna teenustest Eestis“ (<https://bit.ly/3gQ0SLr>), mis annab tervikliku ülevaate võimalustest ning sellest, kuidas kujundada kohanemis- ja lõimumisteenuseid kohalike omavalitsuste tasandil. Juhendmaterjali valmimisele aitas kaasa riigieelarve strateegia läbirääkimiste lõimumise valdkonna tööühm, kuhu kuuluvad ELVL büroo, kohalike omavalitsuste ning erinevate ministeeriumide esindajad. Dokumendis esitatud statistikat ja viiteid uuendatakse igal aastal, et pakkuda asjakohast valdkondlikku teavet.

Tegevusperioodil kooskõlastas Liit rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2021–2030 eelnõu märkuste ja ettepanekutega.

ELVL esindaja osaleb Lõimuv Eesti 2020 juhtrühmas; Integratsiooni Sihtasutuse nõustamis- ja infosüsteemi väljatöötamise ning rakendamise ekspertrühmas; Sidusa Eesti arengukava 2021–2030 lõimumis-, sh kohanemisvaldkonna juhtrühmas ning rahvusvahelise kaitse saajatele mõeldud tugiisikuteenuse töögrupi töös.

KOHALIKE OMAVALITSUSTE ÕIGUSLIK KAITSE

Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevussuundade kohaselt on vajalik tagada kohalike omavalitsuste järjepidev osaluse võimalus riigi õigusloomes, mille protsessis lähtutaks Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest ja väärtusest ning Eesti Vabariigi põhiseadusest.

Liidu tegevussuundades 2018–2021 toodud ülesannete täitmise osas võib välja tuua järgmist.

Kohalike omavalituste huvide kaitsel õigusloome valdkonnas on keskne koht eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel toimuval eelnõude (seadused, seaduste väljatöötamiskavatsused, Vabariigi Valitsuse ja ministrite õigusaktid) kooskõlastusmenetlusel, mis on olulise tähtsusega järjepidev protsess. Liit, toetudes oma liikmete seisukohtadele, osaleb selles aktiivselt igal aastal. Kohaliku omavalitsuse tegevust, ülesandeid, õigusi ja kohustusi reguleerivate eelnõude osas konsulteeritakse liidu liikmetega ja vajadusel esitatakse motiveeritud muudatusettepanekud, juhitakse tähelepanu puudustele, sh ebapiisavale mõjude hindamisele või esitatakse vastulaused, kui eelnõu riivab omavalitsuse huve.

ELVL eelnõude kooskõlastajana on:

- 2018. aastal vaadanud läbi 94 eelnõud, millest märkustega kooskõlastati 35 eelnõud ja ei peetud võimalikuks kooskõlastada 6 eelnõud.
- 2019. aastal vaadanud läbi 111 eelnõud, millest märkustega kooskõlastati 41 eelnõud ja ei peetud võimalikuks kooskõlastada 4 eelnõud.
- 2020. aastal vaadanud läbi 159 eelnõud, millest märkustega kooskõlastati 66 eelnõud ja ei peetud võimalikuks kooskõlastada 3 eelnõud.

- 2021. aastal vaadanud läbi 148 eelnõud, millest märkustega kooskõlastati 77 eelnõud ja ei peetud võimalikuks kooskõlastada 5 eelnõud.

ELVL esindajad on osalenud omapoolse panusega ka eelnõude väljatöötamisstaadiumis, enne nende kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks esitamist, kas kuuludes eelnõu ettevalmistavasse töögruppi või olles kaasatud muul moel, sh osaledes aruteludel, esitades tähelepanekuid kehtivate seaduste probleemkohtade kaardistamiseks või seisukohti võimalike kavandatavate regulatsioonide osas. Arvamusi ja ettepanekuid on antud mh maapõueseaduse muutmise väljatöötamiskavatsuseks; hädaolukorra seaduse väljatöötamiskavatsuse sisendite kaardistuseks; kohalike omavalitsuste riikliku järelevalve küsimustes; rahvastikuregistri regulatsioonide küsimustes jne.

Samuti esitatakse arvamusi ja tähelepanekuid eelnõude tööversioonide, Riigikogu menetluses olevate eelnõude jms kohta.

ELVL esitab Riigikogule arvamusi, seisukohti ja ettepanekuid eelnõude ja seaduse muutmise küsimustes nii omal algatusel kui ka Riigikogu komisjonide taotlusel.

Muuhulgas on esitatud arvamusi ja seisukohti Riigikogu komisjonidele järgmiste eelnõude ja ettepanekute kohta: jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu; liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu; riigikaitseaduse eelnõu; elektroonilise side seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu; nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse muutmise seaduse eelnõu; planeerimisseaduse muutmise seaduse eelnõu; tuleohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu; kaubandustegevuse seaduse kehtetuks tunnistamise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu; loomakaitseaduse ja pankrotiseaduse muutmise seaduse eelnõu; maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu; keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu; veeseaduse eelnõu; vääртеomenetluse seadustiku, liiklusseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu; maa hindamise seaduse, maamaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus.

Mitmeid kordi on ELVL esitanud arvamusi Riigikohtule põhiseaduslikkuse järelevalve asjades juhtudel, kui asi on puudutanud kohaliku omavalitsuse põhiseaduslikke tagatise või kohaliku omavalitsuse õigustloovate aktide põhiseaduspärasust.

KOKS (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus)

Antud tegevusperioodil on olnud oluline koos Liidu liikmete esindajatega panustamine Rahandusministeeriumi poolt moodustatud eksperdikomisjoni töösse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise ja teiste vajalike seadusemuudatuste väljatöötamiseks ettepanekute esitamiseks. Alates eksperdikomisjoni moodustamisest juunis 2019 on toimunud 15 koosolekut, kus on arutlusel olnud mh järgmised teemad: kohaliku omavalitsuse üksuse juhtimise erinevad mudelid, volikogu liige ja tema õigused, volikogu ja valitsuse töökorraldus,

kohaliku omavalitsuse ja keskvalitsuse suhted, detsentraliseerimine, kohalike omavalitsuste teenuste tagamise kohustus, kohalike omavalitsuste koostöö, kohaliku omavalitsuse roll ettevõtluskeskkonna arendamisel, maakonna/piirkonna arengu kavandamine, KOV sisekontrollisüsteem.

Ekspertkomisjoni materjalid on kättesaadavad: <https://omavalitsus.fin.ee/koks/>

2021. aasta lõpuks on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise eelnõu jõudnud EISI vahendusel kooskõlastamisstaadiumisse. Eelnõule on oma seisukohad ja ettepanekud esitanud ka ELVL. Seaduse eelnõu on kavas esitada Riigikogule 2022. aastal.

IKT VALDKOND

IKT valdkonna tegevuste finantseerimiseks sõlmiti 2017. aastal Rahandusministeeriumiga riigieelarvelise toetuse kasutamise leping, mida igal aastal on pikendatud.

Büroo siseselt on kasutatud valdkonna koordineerimisüksuse nimetusena „KOV IKT kompetentsikeskus“.

Keskuse tegevuse peamine eesmärk on toetada kohalike omavalitsuste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengut. Selleks on koostatud ja ellu viidud „Kohalike omavalitsuste IKT strateegia 2017-2021“ koos tegevuskavaga.

Olulisemad projektid

Koolitused „ISKE juurutamine ja rakendamine kohalikes omavalitsustes“ ja „KOV IKT taristu“. Kokku korraldati 12 kahepäevast koolitust 174 osalejale.

„Kohaliku omavalitsuse teenusportaali ja kohaliku omavalitsuse menetlusinfosüsteemi analüüs“. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) poolt juhitas projektis osalemine, analüüsi sisendi andmine, koostöös KOV-idega prototüübi testimine jms vajalikud tegevused projekti eesmärgi saavutamiseks. Analüüs valmis 2020. a.

EL struktuurifondidest (SF) finantseeritud DHX ja X-tee6 projekt, mille tulemusena tekkis X-tee6 ja DHX võimekus dokumendihaldussüsteemidel Amphora ja Webdesktop, mida kasutab kokku 59 KOV-i.

Pilootprojekt „KOV infosüsteemide ISKE nõuetega vastavusse viimine“. Koostöös Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega projekti elluviimisel osalemine. Projekti oli kaasatud 7 KOV-i (Saaremaa, Kose, Põltsamaa, Kuusalu, Mustvee, Jõgeva ja Elva vald). RMIT-i poolt juhitud projektis on ELVL-i poolt toimunud sisuline ja aktiivne osalemine. ELVL-i poolt abistati projektis osalevate KOV-ide IKT taristu administraatoreid lahenduste konfigureerimisel. Projektiga on seadmed paigaldatud ja KOV-ide taristud käivitunud.

EL SF finantseeritava Viimsi ja RPIS-e geoinfosüsteemi projekt. 2019. aasta märtsis valmis analüüsikokkuvõtte, mis kirjeldas teostatavat tuleviku KOV geoinfosüsteemi ning esitas selle prototüübi. 2020. a alustati arendusprojekti KOV avalike ruumiandmete menetluse infosüsteemi (VAAL) loomist, eesmärgiga saavutada loodava lahenduse universaalsus

kasutuselevõtuks kõigil Eesti KOV-idel. KOV-GIS registripõhine menetlussüsteem, projektnimetusega VAAL, valmib 2022. a suveks.

EL SF finantseeritud projekt „VOLIS2 infosüsteemi ja haldusmodeli analüüs“. Projekti lõppeesmärk on luua täiesti uus (VOLIS2) infosüsteem. Analüüsi tulemusena saadakse omavalitsustele universaalselt kasutatav ning omaniku (ELVL) vajadustele vastav VOLIS2 kirjeldus, dokumentatsioon ja prototüüp, mis annab sisendi tarkvara arenduse hankele. Lisaks töötatakse välja uuele infosüsteemile jätkusuutlik haldusmodel. Analüüside valmimise tähtaeg on 2022. a juuli.

EL SF finantseeritud projekt „KOV-ide poolt elanikele teenuste osutamiseks kasutatavate peamiste infosüsteemide analüüs“. Projekti käigus analüüsitakse 20-ne KOV infosüsteemi vastavust regulatsioonidele ning saadakse hinnang nende vastavusse viimise arendus- ja investeerimisvajaduste kohta. Analüüsi tulemusena on olemas ülevaade teenuskeskkondade turvalisuse ja andmeliideste kohta, mille baasil saab hinnata valmisolekut sündmuspõhiste teenuste pakkumiseks. Analüüs valmib 2022. a juulis.

EL SF finantseeritav pilootprojekt „KOV teenusportaali (KOVTP – KOV veebilehe platvorm) kaasajastamine“. Projekti käigus asendatakse vananenud tehnoloogial baseeruva KOVTP platvorm kaasaegse VP 2.0 platvormiga. Pilootprojekti tulemusena on 5 kohalikku omavalitsust ning ELVL võtnud uue veebilehe platvormi kasutusse. Pärast pilootprojekti on infosüsteemi võimalik kasutusele võtta kõikidel KOV-idel. 2021. a viidi läbi ärianalüüs, kus selgitati välja ja kirjeldati nõuded VP 2.0 arendamiseks lähtuvalt KOV-ide vajadustest ning valmisid uue platvormi disaini vaated. Projekt jätkub 2022. a hanke läbiviimise ja platvormi arendustöödega.

„Kohaliku omavalitsuse teenusportaali tehnilise teostatavuse analüüs lasteaiakoha taotluse sündmusteenuse näitel“. Osaletakse MKMi poolt juhitud projektis. Analüüsi tulemusena luuakse tulevikuvaade KOV teenusportaali sündmusteenuse näitel ja seda ilmestav prototüüp. Lisaks kirjeldatakse KOV-i poolt pakutavate sündmusteenuste käitamiseks tarvilik arhitektuur, selle liidestumine riiklike sündmusteenuste arhitektuuriga ning tulevase näidisrakenduse funktsionaalsused arhitektuuri valideerimiseks. Analüüs valmib 2022. a juuniks.

ELVL-ile kuuluvad infosüsteemid

2020. a. alguses andis Rahandusministeerium Eesti Linnade ja Valdade Liidule üle kohalike omavalitsuste kesksete infosüsteemide „Kohalike omavalitsuste veebiportaal“ (KOVTP), „Kohaliku omavalitsuse volikogu/valitsuse infosüsteem“ (VOLIS) ja „Kohalike omavalitsuse menetluskeskkond“ (KOVMEN) ning kodulehe ja mobiilirakenduse „Anna Teada!“ varalised õigused. Lisaks anti ELVL-ile tarkvara kood (tarkvara pole enam aktiivses kasutuses).

ELVL on tegelenud aktiivselt nende infosüsteemide käigushoidmise ja arendustegevusega:

- VOLIS infosüsteemi väikearendused töökindluse suurendamiseks - video kvaliteedi parandamine; kasutajagruppide halduse parandus; istungi sekretäri funktsioonide uuendus; mobiilivaate uuendused; TARA autentimine ning muudatused kaasava eelarve ja õpilasvolikogude hääletustes.

- KOVTP/KOV MEN väikearendused - kasutajate autentimise uuendamine.
- Anna Teada – koostatud on hankedokumentatsioon infosüsteemi analüüsiks ja arendamiseks (uued funktsionaalsused, kasutajaliidese uuendamine, andmevahetusliides Tallinna linna Hooldus-, Haljastus- ja Heakorra Infosüsteemiga).

Infosüsteemidele on loodud koodihalduskeskkond (<https://git.kovit.ee/>) ja käivitatud tekstkeskkonnad: <https://git.kovit.ee/>; <https://volis.kovit.ee/>; <https://kovtp.kovit.ee/>; <https://rpis.kovit.ee/>

Endiselt on töös enne 2017. a omavalitsuste haldusreformi loodud KOV IT andmete kogumise keskkond <https://andmed.kovit.ee>

KOV IKT valdkonna koordineerimine ja KOV-ide huvide esindamine

2018. a loodi KOV IT-juhtide meililist info edastamiseks KOV-idele IKT teemadel. Listis on 2021. a lõpu seisuga 120 liiget. KOV IT spetsialistidele on nelja aasta jooksul korraldatud kokku 12 seminari erinevatel IKT teemadel, lisaks on Linnade ja Valdade Päevade raames igal aastal toimunud 2-päevane IKT töötuba.

Üheks riigi eelarve läbirääkimiste valdkondlikuks töörühmaks on IKT töörühm, kus on kujundatud seisukohad IKT valdkonnas (kokku 7 koosolekut).

Igal aastal toimub KOV IKT strateegia ja projektide esitamine ning kaitsmine MKM-is. Tuleb kaitsta ideed, millele keskselt SF-ist või RES-ist rahastust küsitakse. Konkreetne tulemus on uue VOLIS analüüsi ja KOV infosüsteemide analüüsi projektide käivitamine 2021. a.

KOV-ide huve esindatakse erinevate arengudokumentide koostamisel. ELVL on osalenud Eesti digiühiskonna arengukava 2030 ning Eesti lairiba arendamise 2021-2030 plaani väljatöötamisel, koondades sisendit KOV-idelt ja osaledes töörühmade koosolekutel.

2020. a moodustati eraldi töörühmad KOV SPOKU-ARNO ja STAR infosüsteemide koordineerimiseks ning KOV-ide ühiste huvide realiseerimiseks.

Toimub järjepidev KOV-ide nõustamine IKT teemadel – küberturvalisus, ISKE dokumentatsiooni koostamine jm.

KOV-ide huvide esindamiseks riigi infosüsteemide arendustes on Liidu esindajad osalenud aktiivselt järgmistes töörühmades ja võrgustikes: juurdepääsetavuse töörühm; planeeringute digiandmete töörühm; riigi IT juhtide võrgustik; riigi IT juhtrühm; riigi IKT baasteenuste juhtide võrgustik; E-ITS (uus etalonturbe standard) töörühm; erinevad Eesti 2035 töötoad; Tark Linn võrgustik; avaandmete võrgustik; andmehalduse võrgustik; sündmusteenuste loomine.

KOV IKT tuleviku haldus- ja teenusmudel

2019. a alustati koostöös IKT töörühmaga KOV IKT kompetentsikeskuse tuleviku haldus- ja finantseerimismudeli väljatöötamist. 2020. a viidi läbi mitu küsitlust Liidu liikmete seas ning toimus mitmeid arutelusid, mille põhjal valmis koondokument võimalikest tegevussuundadest, organisatsiooni struktuurist ja ärimudelitest ehk võimaliku äriplaani hanke lähteülesande kirjeldus.

2021. a tellis Liit MKM-i rahastuse toel KOV IKT kompetentsikeskuse haldus- ja teenusmodeli analüüsi, mille viis läbi Civitta Eesti AS. Analüüsi tulemusena selgusid IKT valdkonna teenused, mida KOV-id oleksid valmis keskselt rahastama, sobivaim organisatsiooni struktuur, õiguslik vorm ja finantsmudel koos tegevuskavaga. Analüüsi alusel alustatakse 2022. a läbirääkimisi omavalitsuste ja riigiga rahastuspõhimõtete kokkuleppimiseks.

VÄLISSUHTED

Eesti Linnade ja Valdade Liidu välissuhete eesmärgiks on liidu väliskoostöö ja sõprussidemete arendamine ning omavalitsusametnike nõustamine. Nende eesmärkide täitmiseks tegutseb ELVL-i büroo oma liikmete aktiivsel kaasabil ennekõike kahes valdkonnas: lüüakse kaasa rahvusvaheliste omavalitsusorganisatsioonide töös ning arendatakse koostööd teiste maade omavalitsusorganisatsioonidega.

Osalemine Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu institutsioonides ning koostöö teiste riikide kohalike omavalitsuste organisatsioonidega

ELVL osales regulaarselt **Läänemere Riikide Sub-regioonide koostöö organisatsiooni (BSSSC)** juhatuse töös, aidates sellega kaasa Läänemere regiooni arengule.

ELVL esindaja kuulub **Ühinenud Linnade ja Kohalike Omavalitsuste Organisatsiooni (UCLG)** Maailmanõukogusse ja UCLG Täitevbüroosse. UCLG Täitevbüroo 116-st liikmest esindab Euroopat 23 sh ELVL juhatuse aseesimees Mihkel Juhkami.

ELVL omab kehtivat koostöölepingut **Soome Omavalitsuste Liiduga (Kuntaliitto)**, teeb koostööd **Rootsi Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Liiduga (SALA)** ja **Leedu Omavalitsuste Liiduga (ALAL)** ning **Läti Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Liiduga (LALRG)**.

Eesti- Soome koostöö raames toimus 24.-25.mail 2019. a Pärnus **Eesti-Soome sõpruslinnade ja -valdade kokkutulek**. Kokkutuleku programmi raames peetaval konverentsil käsitleti kahe riigi ja nende omavalitsuste koostöö tulevikuväljavaateid, heideti pilk Soome ja Eesti avaliku halduse reformikavadesse ning tutvustati parimaid praktikaid eurorahade toel atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamiseks, kohaliku kultuuripärandi säilitamiseks ja turismi edendamiseks. Osalejaid oli Eestist ja Soomest kokku üle 120. Rohkem infot üritusest leiab - <https://www.elvl.ee/eesti-soome-kokkutulek-2019-parnus>

ELVL esindajad osalesid ka **Eesti-Vene piiriülese koostöö programmis 2014-2020**, mille eesmärk oli edendada piiriülest koostööd Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahel, et soodustada sotsiaalmajanduslikku arengut mõlemal pool ühist piiri. Programmi raames korraldati tasuta seminar „Kohaliku omavalitsuse roll ja võimalused riiklike kliima- ning energiapoliitika eesmärkide elluviimisel“. Programmi koduleht on www.estoniarussia.eu.

Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR) on Euroopa Liidu konsultatiivorgan, mis koosneb kohalike omavalitsuste ja regioonide esindajatest. Regioonide Komitee peaülesandeks on kindlustada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegelik esindatus Euroopa Liidus. Seoses Suurbritannia lahkumisega Euroopa Liidust sai Eesti delegatsioon 2020. aastal CdR-is tagasi ühe

varem „kaotatud“ põhiliikme ja asendusliikme kohad. Eestile kuulub EL Regioonide Komitees 7 kohta (vastavalt 7 põhiliiget ja 7 asendusliiget).

Perioodil 2018-2020 olid Eesti delegatsiooni (6+6 esindajat) põhiliikmed: Kurmet Mürsepp, Antsla Vallavolikogu esimees; Uno Silberg, Kose Vallavolikogu esimees; Kalev Kallo, Tallinna Linnavolikogu liige; Urmas Sukles, Haapsalu linnapea; Mihkel Juhkami, Rakvere Linnavolikogu esimees; Mart Võrklaev, Rae vallavanem.

Asendusliikmed: Jan Trei, Viimsi Vallavolikogu liige; Rait Pihelgas, Järva vallavanem;

Randel Länts, Viljandi Linnavolikogu liige; Andres Jaadla, Rakvere Linnavolikogu liige; Priit Värk, Paide linnapea; Juri Gotmans, Võru Linnavolikogu liige.

26. jaanuaril 2020 algas Regioonide Komitees uus mandaadiperiood. Eesti delegatsiooni (7+7 esindajat) põhiliikmeteks nimetati Liidu volikogu poolt: Mihkel Juhkami, Rakvere Linnavolikogu esimees; Urmas Klaas, Tartu linnapea; Mikk Pikkmets, Lääneranna vallavanem; Siim Suursild, Pärnu abilinnapea; Tiit Terik, Tallinna Linnavolikogu esimees; Mart Võrklaev, Rae vallavolikogu liige; Juri Gotmans, Võru Linnavolikogu liige.

Asendusliikmeteks nimetati: Aivar Aru, Saaremaa Vallavolikogu aseesimees; Margus Lepik, Valga vallavanem; Rait Pihelgas, Järva vallavanem, Marika Saar, Elva abivallavanem; Urmas Sukles, Haapsalu linnapea; Jan Trei, Viimsi Vallavolikogu liige; Kurmet Mürsepp, Antsla abivallavanem.

Tegevusperioodi jooksul on delegatsiooni koosseisus toimunud mõned muudatused - Mikk Pikkmetsa asemel nimetati põhiliikmeks Rakvere Linnavolikogu liige Andres Jaadla ning asendusliikmete Margus Lepiku ja Aivar Aru asemel nimetati delegatsiooni Kanepi Vallavolikogu esimees Piret Rammul ja Pärnu abilinnapea Varje Tipp.

Regioonide Komitee on Euroopa Liidu nõuandva staatusega institutsioon ning Euroopa Liidu Leping sätestab et Euroopa Liidu Nõukogu, Komisjon ja Parlament on kohustatud õigusloome ja muude meetmete vastuvõtmisel konsulteerima Regioonide Komiteega valdkondades, mis mõjutavad või võivad mõjutada kohalikke ja regionaalseid huvisid. Komitee võib võtta ka ennetavalt seisukoha mõnes konkreetses küsimuses, tehes seda omaalgatusliku arvamuse kaudu.

Arvamuse koostamisel nimetatakse üks komitee liige raportööriks, kes koostab arvamuse ja esitab selle asjaomase komisjoni liikmetele arutamiseks, muudatusettepanekute esitamiseks ja vastuvõtmiseks. Seejärel tutvustatakse arvamuse eelnõud Regioonide Komitee täiskogu istungjärgul ja kui komitee liikmed võtavad arvamuse täiskogu istungjärgul vastu, saadetakse see kõigile ELi institutsioonidele.

Aastatel 2018-2021 koostasid EL Regioonide Komitee nimel kuus Eesti delegatsiooni liiget seitse raportit.

Euroopa Regioonide Komitee täiskogul heaks kiidetud Eesti delegatsiooni liikmete raportid möödunud tegevusperioodil:

22. 03. 2018 - "Lairibaühenduse edendamine Euroopas". Mart Võrklaev, Rae vallavanem

12. 12. 2018 - „Euroopa Liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet“. Andres Jaadla, Rakvere Linnavolikogu liige

06. 02. 2019 - „Tehisintellekt Euroopa huvides“. Jan Trei, Viimsi Vallavolikogu liige

26. 06. 2019 - "Endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev põhjalik Euroopa Liidu raamistik". Uno Silberg, Kose Vallavolikogu esimees
05. 12. 2019 - "Väärinfovastane tegevuskava". Randel Länts, Viljandi Linnavolikogu liige
09. 12. 2020 - "Kohaliku valitsemise ja esindusdemokraatia tugevdamine uute digitehnoloogia vahendite abil". Rait Pihelgas, Järva Vallavolikogu liige
07. 05. 2021 - „Meedia digikümnendil: tegevuskava“. Jan Trei, Viimsi Vallavolikogu liige

Regioonide Komitee liikmetel on võimalik korraldada oma kodulinnas/-vallas komitee komisjonide koosolekuid, õppevisiite või fraktsioonide kohtumisi. 2019. aastal korraldas Mart Võrklaev SEDEC komisjoni (Sotsiaalpoliitika-, hariduse-, tööhõive-, teadusuuringute- ja kultuurikomisjon) õppekülastuse Eestis teemal „Digiülemineku, kosmosevaldkonna ja ELi 2020. aasta järgse teadusuuringute programmi koostoitmete edendamine“. Õppekülastus toimus Tallinnas (TalTech Tehnopolis) ja Rae vallas.

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIDU BRÜSSELI ESINDUS

Eesti üleriigiliste omavalitsusüksuste liidu esindus ning esindaja Brüsselis alustasid tööd 2005. aastal Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu ühise esindusena. Alates 27. veebruarist 2018 on Eestis üks üleriigiline omavalitsusliit – Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Liidu huvide järjepidev esindamine Brüsselis ei ole katkenud.

ELVL Brüsseli esinduse eesmärgid Euroopa Liidu institutsioonides on: Eesti üleriigilise omavalitsusliidu huvide esindamine; Euroopa Liidu poliitikate mõjutamine Eesti omavalitsusi puudutavates valdkondades; vahetu informatsiooni saamine Euroopa Liidu institutsioonide ettepanekutest ning informatsiooni vahetamine teiste Brüsselis asuvate üleriigiliste omavalitsusliitude esindustega.

ELVL esindaja Brüsselis vahendab Euroopa Liidu informatsiooni Liidu liikmetele eelkõige Euroopa Regioonide Komitee ettepanekutest ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) seisukohtadest. Esindaja osaleb Euroopa erinevate koostöövõrgustike töös, CEMR-i töörühmades ja Euroopa kohalike omavalitsusliitude (ELAN) võrgustikus.

Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR)

28. jaanuaril 1951 asutati Genfis Euroopa Kohalike Omavalitsuste Nõukogu (CEM). Aastal 1984 kaasati piirkonnad ning organisatsioon hakkas kandma nimetust Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (Council of European Municipalities and Regions - CEMR), mis on vanim Euroopa kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi esindav ühendus.

CEMR erineb teistest ühendustest selle poolest, et selle liikmed ei ole kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, vaid nende üleriigilised liidud. CEMRi liikmeteks on 61 omavalitsuste ja piirkondade ühendust/liitu 40 Euroopa riigist, mis hõlmab ligikaudu 130 000 kohalikku ja piirkondlikku omavalitsust.

ELVL osaleb Eesti Linnade Liidu õigusjärglasena Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) tegevuses alates 1995. aastast. CEMR on üleriigiliste omavalitsusliitude

katusorganisatsioon, mis annab omavalitsustele platvormi kogemuste ja parimate praktikate vahetamiseks ning koostööks. CEMR-i nõunikud teevad lobitööd Euroopa Komisjoni, Europarlamendi ja EL-i Nõukogu juures, esindades seal oma liikmete ühishuve kõikides valdkondades, mis mõjutavad kohalikke ja piirkondlike omavalitsusi. CEMR teeb tööd selle nimel, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste hääl oleks kuuldav Euroopas, suunates tähelepanu kohalikule demokraatialle ja autonoomiale. See töö toetub liikmesliitude kogemusele ja pädevusele.

CEMR-i alaline juhtorgan on poliitikakomitee, mis kinnitab eelarve ja iga-aastase tööprogrammi, otsustab peamised poliitikasuunad ja uute liikmete vastuvõtmise. Poliitikakomitee koosneb ligikaudu 170 liikmest, kes valitakse kolmeks aastaks. Igale Euroopa üleriigilisele liidule määratakse riigi rahvaarvu alusel teatud arv kohti. Poliitikakomitee liikmetena osalesid Eesti poolt 2018 – 2021 perioodil CEMR-i poliitikakomitee töös Pipi-Liis Siemann (Türi vallavanem), Andres Laisk (Saue vallavanem) ja Vladimir Šokman (Tartu linnavolikogu liige).

CEMR-i tegevbürood juhtis neil aastail peasekretär Frederic Vallier. Tegevbüroo jälgib poliitikakomitee otsuste täitmist ning vastutab komitee koosolekute vahelisel ajal CEMR-i töö ja poliitika eest. Üks CEMR-i tegevbüroo asepresidentidest aastail 2020 kuni 2021 oli Balti regiooni poolt Tiit Terik, Tallinna Linnavolikogu esimees ja ELVL-i juhatuse esimees.

Peasekretäride ja direktorite võrgustikus osalevad peasekretärid ja direktorid, kes kohtuvad 2 korda aastas, et läbi arutada CEMR-i poliitikakomiteele kinnitamiseks esitatavad seisukohad ning iga üleriigilise omavalitsusliidu esindaja esitab kokkuvõtte oma riigis ja ka liidus toimunust.

Aastatel 2018-2021 osalesid **CEMR-i töörühmade** töös mitmed Liidu büroo nõunikud, samuti liidu Brüsseli esindaja. Kokku on CEMR-is 11 ekspertgruppi/töörühma, mis käsitlevad viit valdkonda: valitsemine, demokraatia ja kodakondsus; keskkond, kliima ja energia; rahvusvaheline kaasatus ja koostöö; majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus; kohalikud ja piirkondlikud avalikud teenused.

CEMR koordineerib arengukoostöö projekte idapartnerlusriikide ja Aafrikaga läbi **PLATFORMA võrgustiku**.

ELVLi Brüsseli esindaja on alates 2014. aastast olnud CEMR-i **territoriaalse ühtekuuluvuse töörühma** põhiliige. 2020. aastal koostas CEMR töörühma ettepanekul kirja Euroopa Komisjonile koroonaviirusele reageerimiseks mõeldud investeerimisalgatuse (CRII / CRII +) rakendamise kohta. Töörühmas toimunud arutelu põhjal saatis CEMR tagasisidet Leipzigi harta eelnõu ja rakendusdokumendi kohta. Töörühma ettepanekul koostas CEMR dokumendi, milles kirjeldati ELi linnade tegevuskava saavutusi ning järgmise ELi programmiperioodi kava. Töörühma initsiatiivil töötas CEMR välja uuringu partnerluspõhimõtte rakendamisest, seda ajal, mil liikmesriigid hakkasid kavandama struktuurifondide kasutamist ELi järgmisel rahastamisperioodil.

2020. aasta aprillis alustas tööd CEMR-i **COVID-19 rakkerühm**, milles Brüsseli esindaja oli nimetatud esindama Liitu. Rakkerühmas oli arutusel pandeemia levik liikmesriikides, olukord kohalikul tasandil, valitsustasandite koostöö, olukorra ja meetmete võrdlemine, majanduslik

olukord, toimus kogemuste vahetamine. Liitude esindajate panus oli oluline. Rakkerühma koosolekud toimusid iga kolme nädala järel veebipõhiselt. Detsembris toimunud COVID-19 rakkerühma koosolekul esines Eesti poolt kriisiteemalise ettekandega Saaremaa abivallavanem Marili Niits, jagades valla kogemusi 2020. aasta maikuus Saaremaale jõudnud kriisiga toimetulekul.

CEMRi töörühmad on viinud läbi mitmeid uuringuid, saates oma liikmesliitudele vastavaid uuringute küsimustikke. Brüsseli esindaja koordineeris küsimustikele vastamist liidu nõunike poolt. ELVLi nõunikud andsid oma panuse CEMRi uuringutesse järgmistel teemadel: naised poliitikas; sooline ja vanuseline koosseis üleriigilise omavalitsusliidu juhtorganites; üleriigilised omavalitsusliidud; kohalike omavalitsuste sotsiaalsed väljakutsed pandeemia ajal; liikmesliitude ootused CEMR-ile COVID-19 pandeemia ajal; omavalitsusliitude koostöö keskvalitsusega pandeemia ajal; EL-i uue finantsperioodi vahendite planeerimisega seoses partnerluspõhimõtte rakendamine; küsimustik ja ettepanekud linnadelt URBACT IV programmi kujundamisel; maaelu areng; pandeemia mõju kohalike omavalitsuste eelarvele; pandeemia hinnanguline mõju KOV-ide 2021. a eelarvele; Euroopa Semestri kohalikule tasandile viimine Vt https://www.ccre.org/en/papiers/index_broch

Töörühmades tehtud töö tulemusena kujundas CEMR omavalitsusliitude ühised seisukohad, millele põhinedes tegid CEMR-i nõunikud lobitööd EL-i institutsioonides. Vt https://www.ccre.org/en/papiers/index_posit

Koostöös teiste institutsioonidega töötas CEMR välja veebipõhise töövahendi Euroopa kohalikele omavalitsustele, kes soovivad alustada integreeritud ja säästvat arenguprotsessi: RFSC – see on jätkusuutlike linnade raamistiku platvorm: The Reference Framework for Sustainable Cities“ www.rfsc.eu

Regioonide Komitee täiskoguistungitel ja komisjonide (NAT, SEDEC, COTER, CIVEX, ECON, ENVE) koosolekutel saadud infot jagas liidu esindaja Eesti omavalitsustele saadetud nädala- ja uudiskirjades, andes seal ülevaated Regioonide Komitee täiskoguistungitel ning komitee komisjonide koosolekutel vastu võetud arvamustest, resolutsioonidest ning toimunud aruteludest ja sõnavõttudest. Nimetatud nädala- ja uudiskirjad on laetud üles ELVL-i kodulehel: <https://www.elvl.ee/brusseli-esinduse-memod>

Esindaja tegi koostööd Regioonide Komitee Eesti delegatsiooni koordinaatoriga ja oli Brüsselis kontaktisikuks delegatsiooni liikmetele.

Euroopa kohalike omavalitsusliitude **võrgustiku ELAN** (European Local Authorities Network) koosolekud toimusid kord kuus (pandeemia ajal olid koosolekud peamiselt virtuaalsed). Võrgustiku koosolekutel arutlesid üleriigiliste omavalitsusliitude Brüsseli esindajad aktuaalsetel teemadel, jagati infot omavalitsusliitudes toimunud sündmuste kohta ning kohalike omavalitsuste kogemusi COVID-19 kriisiga toimetulekul, kuulati külalisesinejaid Euroopa Komisjonist, Europarlamendist, CEMRist ja ELi nõukogu eesistujariikidest. Oluline teema igal aastal oli Euroopa Komisjoni järgmise aasta tööplaan.

Euroopa Nõukogu Kohalike Omavalitsuste Kongress (CLRAE) on Euroopa Nõukogu organ, mis esindab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusorganeid. CLRAE plenaaristungid toimuvad

Strasbourg'is tavaliselt kaks korda aastas. CLRAE-s on 648 liiget (põhiliige+asendusliige), kes esindavad enam kui 200 000 Euroopa kohalikku ja piirkondlikku omavalitsusorganit.

Kõige olulisem Kongressi tegevus on Euroopa kohaliku omavalitsuse harta täitmise kontrollimine ja vastavate raportite koostamine riikide kohta. Nendes CLRAE hindab, kuidas riigid on hartat täitnud.

CLRAE ülesanne on tegeleda inimõiguste, õigusriigi põhimõtete ning pluralistliku demokraatia kaitsmise ja edendamisega kohalikul tasandil. Peamine eesmärk on kaitsta ja suurendada Euroopa kohalike ja piirkondlike omavalitsusorganite poliitilist-, haldus- ja finantsautonoomiat, õhutades keskväimu arendama kohalikku demokraatiat ja rakendama lähimuspõhimõtet. Kongress arutleb ja avaldab arvamust küsimuste üle, millel on poliitiline tähtsus kohalikele ja regionaalsetele omavalitsustele.

Eestist kuulub CLRAE-sse kolm esindajat ja sama palju asendusliikmeid.

Eesti delegatsiooni liikmed perioodil 2016-2020

Põhiliikmed: Tarmo Tammiste, Narva linnavolikogu liige; Pipi-Liis Siemann, Türi vallavanem; Ott Kasuri, Harku vallavolikogu liige. Asendusliikmed: Sirje Tobreluts, Põlva vallavolikogu liige Leo Aadel, Haljala vallavolikogu liige; Mihkel Juhkami, Rakvere linnavolikogu liige

Eesti riigi delegatsioon liikmed perioodil 2021-2025

Põhiliikmed on: Andrei Novikov, Tallinna abilinnapea, CLRAE juhatuse liige; Mihkel Juhkami, Rakvere linnavolikogu esimees ning Annika Vaikla, Viimsi abivallavanem. Asendusliikmed on: Varje Tipp, Pärnu abilinnapea Ott Kasuri, Harku vallavolikogu liige, Uno Silberg, Kose vallavolikogu liige.

Esimest korda Eesti CLRAE delegatsioon ajaloos on Eesti delegatsiooni liige, Andrei Novikov, nimetatud CLRAE juhatuse liikmeks. Ühtlasi on Andrei Novikov ka Eesti delegatsiooni juht.

Aastal 2020 jäid CLRAE plenaarsessioonid toimumata, 2021. a toimus sessioon kevadel virtuaalselt, sügisel 2021 oli plenaarsessioonil osaleda võimalik kohapeal.

KOMMUNIKATSIOONIVALDKOND

Perioodi jooksul on loodud kohalike omavalitsuste kommunikatsiooni-, avalike suhete- ja teabespetsialistidest koosnev meililist, kuhu liidu avalike suhete nõunik edastab nii liidu enda pressiteateid kui sa saabunud uudiseid ja muid teateid. Sama listi kaudu on palunud mitmed organisatsioonid või ühendused jagada ka olulist teavet omavalitsuste kommunikatsioonispetsialistidega.

2019. aastal loodi KOV kommunikatsiooniinimeste võrgustik, mille esimene kohtumine toimus 25.aprillil 2019 Rae vallas, Järveküla koolis. Kohtumisel osales 60 valdkonna tegijat rohkem kui pooltest omavalitsustest. Loodud võrgustiku teine kohtumine toimus haldusreformi raames suurima ühinemise läbi teinud Saaremaal 31. oktoobril, vallavalitsuse majas. Kohtumisele registreerus 21 inimest.

2019. aastal edastas Eesti Linnade ja Valdade Liit 10 pressiteadet.

Lisaks tegi büroo koostöös ministeeriumidega veel 5 pressiteadet. Mitmed pressiteated saadeti välja EL Regioonide Komitee Eesti delegatsiooni liikmete töö tutvustamiseks (Eesti delegatsiooni liikmed koostasid komitees 3 arvamust, lisaks muu tegevus).

2020. aastal mainiti Eesti Linnade ja Valdade Liitu meedias kokku 471-el korral:

Eesti Linnade ja Valdade Liit saatis 2020. aastal välja 11 pressiteadet. Nagu ka varasemalt, on Eesti Linnade ja Valdade Liidul väga hea kommunikatsioonialane koostöö ministeeriumitega.

2020. aasta teises pooles võeti Eesti Linnade ja Valdade Liidu kodulehel järk-järgult kasutusele KOV TP keskkonnale arendatud uus universaalne visuaal. Muutsime oma kodulehe väljanägemist ning seda on nüüd mobiilsetest vahenditest (nutitelefonid ja tahvelarvutid) mugavam vaadata.

Hakkasime oluliselt suurendama kohalikke omavalitsusi puudutavate uudiste, teadete kuvamist nii liidu kodulehel kui ka sotsiaalmeediakanalis Facebook (<https://www.facebook.com/eesti.linnade.valdade.liit>).

Alustasime septembrikuu keskpaigas ka Eesti Linnade ja Valdade Liidu büroo töötajate töönädala kokkuvõtetega. Esimene nädala kokkuvõtte tehti 2020. aasta 37. töönädala (7-13.09) kohta. Töönädala kokkuvõtted avalikustatakse liidu kodulehel iga nädala reedel või laupäeval, samuti anname sellest teada liidu Facebooki lehel.

2021. aastal mainiti Eesti Linnade ja Valdade Liitu meedias kokku 519-nel korral.

2021. aasta alguses toimus liidu kaasabil veebikoosolek, kuhu olid palutud nii omavalitsuste kommunikatsioonispetsialistid kui ka sotsiaalvaldkonna spetsialistid. Koosoleku tulemusel moodustati Sotsiaalministeeriumi ja Riigikantselei poolt koroonateemaliste teavituste, uudiste ja info jagamiseks eraldi meililist, kuhu said kõik soovijad end kirja panna. Tänapäevani jagatakse selle listi kaudu kõike olulist koroonapandeemia teemadel, alustades riigi põhisõnumitest nädala kaupa, lõpetades vaktsineerimiskampaaniate ja kõige muu kohta.

2021. aastal saatis Eesti Linnade ja Valdade Liit välja 51 pressiteadet. Jätkus tihe koostöö ministeeriumite pressiosakondadega ning ühiselt saadeti välja mitmeid olulisi pressiteateid.

Liidu avalike suhete nõunik koostas 2021. aasta augustikuus toimunud Linnade ja Valdade Päevade jaoks meediaplaani, mis hõlmas endas lisaks üldistele LVP-d tutvustavatele pressiteadetele ka sihistatud teateid valdkondlikest töötubadest – LVP toimumise päevaks oli eraldi pressiteated tehtud iga valdkonna töötoa kohta.

Liidu avalike suhete pikemaajaliseks eesmärgiks on liidu nähtaval hoidmine ning liidu liikmete huvide eest seismine, seda ka läbi meie liikmete. 2021. aastal panustasime rohkelt sellesse, et liidu poolt välja saadetud pressiteadetes saaks sõna meie liikmed. Loodame sama joont järgida ka edaspidi. Liit jagab jätkuvalt olulist informatsiooni oma liikmega läbi erinevate kommunikatsioonivahendite, olgu selleks meililistid, www.elvl.ee lehekülg või Facebook.

OMAAVALITSUSSÜSTEEMI ARENG

Linnade ja Valdade Päevad 2018 – 2021

XIV Linnade ja Valdade Päevad toimusid 14.-15. märts 2018 Tallinnas, Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses.

Kava, ettekanded ja pildid leiate <https://www.elvl.ee/linnade-ja-valdade-paevad-2018#1>

XV Linnade ja Valdade Päevad toimusid 12. - 13.veebruar 2019 Tallinnas, Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses.

Kava, ettekanded ja pildid leiate <https://www.elvl.ee/lvp-2019>

XVI Linnade ja Valdade Päevad 2020. aastal jäid COVIDi tõttu ära.

XVI Linnade ja Valdade Päevad toimusid 17.-18. august 2021 Tallinna Lauluväljakul

Kava, ettekanded ja pildid leiate <https://www.elvl.ee/lvp-2021>

Omavalitsuspäevad

Eesti Linnade ja Valdade Liit on aktiivselt osalenud Omavalitsuspäeva korraldamistel ja läbiviimisel.

Eesti IV Omavalitsuspäev toimus 19.-20.09.2019, Pärnu linnas teemal

HARIDUS JA ETTEVÕTLUS – TEE TULEVIKKU

Eesti V Omavalitsuspäev pidi toimuma 21.-23.10.2020 Muhu vald, Saaremaa vald/Kuressaare teemal MAAELU- JA REGIONAALARENG KOOSTÖÖS, kuid seoses COVIDiga jäi ära. Kohtuti vaid väikese seltskonnaga.

Eesti VI Omavalitsuspäev toimus 26.-27.08.2021 Tartus

Projektid ja koolitused

2019. aastal esitas ELVL taotlusvooru KOHALIK JA REGIONAALNE ARENDUSVÕIMEKUS: KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSTE KOOSTÖÖ- JA JUHTIMISVÕIMEKUSE TÕSTMINE koolitusprojekti. Koolitusprojekt lõpeb 31. jaanuar 2022.

Koolitusprojektis osalesid juhatuse liikmed, büroo töötajad ja Eesti Haridustöötajate Liit. Omandati teadmisi läbirääkimistest ja tutvuti Taani ning Soome kolmepoolsete läbirääkimistega haridustöötajate palkade üle. Projekti lõpuks valmib analüüs võimalikest õiguslikest piirangutest, mis takistavad ELVL tööandjate esindajana haridusvaldkonnas pidada kollektiivläbirääkimisi ja võrdlusanalüüs teiste riikidega ning tegevuskava edasiseks.

Aktiivselt tegeleti büroos igal aastal ka töötajate meeskonnakoolitusega.

2021. aastal taotles ELVL toetust personaliarenduse kompetentsi loomiseks.

ELVL personali arenduse kompetentsi kujundamise eesmärgiks on süsteemsemalt sihistatud koolitus- ja arendustegevustega kaasa aidata KOVide võimekuse tõstmisele strateegiliste eesmärkide täitmisel ja põhiteenuste korraldamisel, sh SF arendusprojektide ettevalmistamisel ja elluviimisel.

Nendest vahenditest korraldatakse KOV volikogu valimiste järgsed volinike koolitused.

Lisaks taotleti vahendeid Euroopa Nõukogu projektile "Training Needs Analysis and National Training Strategy in Estonia" perioodil 1.05.2021-30.11.2021

Selle tulemusena sündis personalivõrgustik ja tegevuskava 2022. aastaks.

Tegevuse aluseks oli Rahandusministeeriumi tellimusel teostatud uuring **Kohalike omavalitsuste kompetentside põhise koolitusvajaduse hindamise metoodika ja analüüs** OÜ LevelLab, OÜ Geomedia, MTÜ Balti Uuringute Instituudi poolt 2021.

Uuringu lõpparuanne on saadaval <https://omavalitsus.fin.ee/juhendid-ja-uuringud/>

Koostöös ministeeriumite ja ametitega oleme pakkunud tasuta koolitusi omavalitsuste teenistujatele haridus-, noorsootöö-, kultuuri- , lõimumise- , sotsiaal - , keskkonna- , energeetika- ja teehoolduse- transpordi-, planeeringute valdkonnas. Koolitusmaterjalid oleme koondanud kodulehele: <https://www.elvl.ee/materjalid>.

Ühise põllumajanduspoliitika strateegia 2121-2027 sh Maaelu ja LEADER gruppide tegevused, kõik ettekanded ja materjalid on leitavad: <https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/euroopa-liidu-uhise-pollumajanduspoliitika-strateegiakava-2023-2027-0>

Kodanikuühiskonna programmi 2021-2024 üldeesmärk on tugev kodanikuühiskond ning sellest lähtuvalt keskendutakse eesmärkide täitmisel kodanikuühiskonna mõju suurendamisele ja arengu toetamisele. Oluline on programmi toel tõsta vabatahtlikus tegevuses osalevate elanike osakaalu, toetada kogukondlike algatusi, suurendada vabaühenduste tegutsemisvõimet ja parandada Eesti kodanikuühiskonna üldist elujõulisust : <https://www.siseministeerium.ee/kodanikuuhiskonna-programm-2021-2024> lisaks vt ka

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali strateegia aastateks 2021 – 2024 on oluline dokument kohalike omavalitsuste kodanikuühenduste rahastamise korraldamisel: <https://www.kysk.ee>